

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**JEAN ANOUILH'İN ANTİGONE
OYUNUNUN STANİSLAVSKİ SİSTEMİNE GÖRE
ÇÖZÜMLENMESİ VE ROL YARATIM SÜRECİNDE
KREON KARAKTERİNİN TAHLİLİ, OYUNDA
KREON ADALET İLÜZYONU İLİŞKİSİ.**

Yüksek Lisans Tezi

FIRAT DEMİR

İSTANBUL, 2009

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLERİ OYUNCULUK

**JEAN ANOUILH'İN ANTİGONE
OYUNUNUN STANİSLAVSKİ SİSTEMİNE
GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ VE ROL YARATIM
SÜRECİNDE KREON KARAKTERİNİN
TAHLİLİ, OYUNDA KREON ADALET
İLÜZYONU İLİŞKİSİ.**

Yüksek Lisans Tezi

FIRAT DEMİR

Tez Danışmanı: ZURAB SIHARULİDZE

İSTANBUL, 2009

ÖZET

JEAN ANOUILH'İN ANTİGONE OYUNUNUN STANİSLAVSKİ SİSTEMİNE GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ,KREON KARAKTERİNİN TAHLİLİ VE OYUNDA KREON ADALET İLÜZYONU İLİŞKİSİ

Demir, Fırat

İleri oyunculuk

Tez danışmanı: Zurab Siharulidze

Haziran 2009 , 42 sayfa

Yirminci yüzyıl tiyatrosunun en önemli eserlerinden biri de Jean ANOUILH'in Antigone oyunudur. Sofokles'in M.Ö 411 yılında yazdığı aynı adlı eserin bir uyarlaması olan oyun 1942 yılında Alman nazi güçlerinin Fransa'yı işgali sırasında Jean ANOUILH tarafından yeniden kaleme alınmıştır. Oyunun yazıldığı dönemin kendi varlığına onun çehresini gösterir nitelikte olması gerçekçi, kapsamlı ve araştırmacı bir bakış açısı ile incelenmesi gereğini doğurur. Konstantin STANİSLAVSKİ çağdaş tiyatronun en bilinen sisteminin yaratıcısı olarak, psikolojik gerçekçiliğe dayalı sistemiyle gerçekliğin bütünlükle yansıtılabilmesini sağlayan bir oyunculuk sistemi geliştirmiştir. Stanislavski sisteminde rolün yaratım sürecini etkileyen çeşitli faktörler vardır. Bu faktörler iki ana gruba ayrılır: 1. İçsel hazırlık 2.Dışsal hazırlık. Araştırmacı rolün yaratım sürecinde her iki faktörü de dikkate almak zorundadır.Sadece içsel hazırlık veya sadece dışsal hazırlık sürecinin kullanılması gerçekliğin bütünlükle yansıtılmasını engelleyebilmektedir.

Araştırmanın birinci bölümü olan giriş kısmını müteakiben ikinci bölümde Stanislavski sisteminin kavramları üzerinde durulmuş, üçüncü bölümde oyunun edebi tahlili yapılmıştır. Dördüncü bölümde karakter incelemesi yapılarak beşinci bölümde rolün büyük istegi ve üstün amacı saptanmıştır.Altıncı bölümde ana aksiyonu belirleyen olay dizgisi tespit edilmiştir.Yedinci bölümde adalet ilüzyonu ilişkisi değerlendirilmiştir.Sekizinci bölümde rolün biçim ve içerik açısından yorumu yapılırken dokuzuncu ve son bölümde araştırmanın genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Bütün bu incelemeler ışığında araştırma, oyunun Stanislavski sistemine göre çözümlenmesinin yanısıra Kreon karakterinin gizli kalmış yönlerinin ortaya çıkarılmasını ve adalet ilüzyonu ilişkisinin aydınlatılmasını amaçlamıştır.

Anahtar kelimeler : Jean,Anouilh - Stanislavski,Konstantin - Olay dizisi

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF JEAN ANOUILH'S PLAY ANTIGONE ACCORDING TO STANISLAVSKY SYSTEM, BREAKDOWN OF CREON CHARACTER AND EVALUATION FOR JUSTICE ILLUSION

Demir, Fırat

Advanced Acting

Supervisor: Zurab Siharulidze

June 2009 , 42 pages

Jean ANOUILH's Antigone is one of the important plays of the 20th-centuries theatre. It is an adaptation of Sophocles' tragic play of the same title which was written in 1942, when German Nazi forces occupied France. The play projects the environment of France under Nazi occupation. Therefore it must be evaluated by realistic, inclusive and systematic investigation. Constantin Stanislavsky has developed the most known system of modern theatre which was based on psychological reality. It provides the complete reflection of reality. In his system there are some different factors which effect the process of creating the theatrical role. These factors are considered mainly in two groups: 1. Inner factors 2. Outer physical factors. In order to achieve exact process of creating theatrical role, researcher should consider both of these factors.

In this research, following the introduction, second part has been focused on understanding the basic principles of Stanislavsky system, both its inner and outer factors together. In the third part the literary analyses have been done for work of art and author. In the fourth part Creon character has been analysed in given circumstances and in the fifth part means and goals of character has been setted. In the sixth part, relation of plot has been determined for clarifying the main action. In the seventh part relation of plot has been analysed for clarifying the justice illusion. In the eighth part the Creon role has been commented both in style and content. And finally in the ninth part, as a conclusion all of these steps have been summed up. Through the introduction of these evaluations, this study does not only attempt to analyse the structure of the play but also aims to introduce the justice illusion that is created by king Creon with its unknown sides.

Key words: Jean, Anouilh - Stanislavsky, Constantin - Relation of plot.

Tüm aileme, anne ve babama...

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	1
2.STANİSLAVSKİ VE SİSTEMİ.....	2
2.1 İÇSEL KAVRAMLAR.....	6
2.1.1 İmgelem.....	6
2.1.2 Konsantrasyon.....	6
2.1.3 İnanç ve Gerçeklik.....	7
2.1.4 Duygu düşünce alışverişi.....	7
2.1.5 Tempo Ritm.....	8
2.1.6 Coşku belleği.....	8
2.1.7 Adaptasyon.....	8
2.1.8 Kesintisiz çizgi.....	9
2.2 DIŞSAL KAVRAMLAR.....	9
2.2.1 Fiziksel kişilendirme.....	9
2.2.2 Kasların gerginliği.....	9
2.2.3 Tutumluluk ve Denetim.....	10
2.2.4 Konuşma-Vurgulama-Tonlama.....	10
2.2.5 Hız ve Tartım.....	10
3.EDEBİ TAHLİL.....	11
3.1 YAZAR VE DÖNEMİ.....	11
3.2 ESER VE DÖNEMİ.....	13
3.3 OYUNUN FABELİ.....	13
3.4 OYUNUN İDEASI.....	13
3.5 OYUNUN TÜRÜ.....	14
3.6 OYUNUN KONUSU.....	14
4. KARAKTER İNCELEMESİ.....	15

5.ROLÜN BÜYÜK İSTEĞİ VE ÜSTÜN AMACI.....	19
---	-----------

6.OLAY DİZGİSİ.....	20
----------------------------	-----------

6.1 BÜYÜK OLAYLAR SIRALAMASI.....	20
--	-----------

6.1.1 Prolog.....	21
6.1.2 Antigone ve süt nine.....	21
6.1.3 Antigone ve Haymon.....	21
6.1.4 Antigone ve ismene.....	21
6.1.5 Kreon ve muhafızlar.....	22
6.1.6 Anlatıcı fash.....	22
6.1.7 Antigone'nin tutuklanması	22
6.1.8 Antigone ve Kreon	22
6.1.9 Kreon ve Anlatıcı.....	22
6.1.10 Kreon ve Haymon.....	23
6.1.11 Antigone'nin ölümü.....	23
6.1.12 Haberci.....	23
6.1.13 Kreon mağrada.....	23
6.1.14 Epilog.....	23

6.2 KÜÇÜK OLAYLAR SIRALAMASI.....	24
--	-----------

6.2.1 Prolog.....	24
6.2.2 Antigone ve süt nine	24
6.2.3 Antigone ve İsmene.....	25
6.2.4 Antigone ve süt nine	26
6.2.5 Antigone ve Haymon.....	26
6.2.6 Antigone ve İsmene.....	27
6.2.7 Kreon ve muhafızlar.....	27
6.2.8 Anlatıcı fash.....	28
6.2.9 Antigone'nin tutuklanması.....	28
6.2.10 Antigone ve Kreon.....	29
6.2.11 Antigone-İsmene-Kreon.....	33
6.2.12 Kreon ve Haymon.....	34
6.2.13 Antigone ve 1. muhafız.....	34
6.2.14 Anlatıcı.....	34
6.2.15 Haberci-Antigone ve Haymon'un ölümü.....	35
6.2.16 Epilog.....	35

7.ADALET İLÜZYONU DEĞERLENDİRMESİ.....	35
8.ROLÜN YORUMU.....	36
8.1 BİÇİM.....	36
8.2 İÇERİK.....	36
9.SONUÇ.....	38
KAYNAKÇA.....	39

1.GİRİŞ

Jean ANOUÏLH' in ikinci dünya savaşının hayal kırıklıkları arasında Alman nazi güçlerinin Fransa'yı işgali sırasında yazdığı Antigone oyunu yazarın 'kara oyunlar' adıyla nitelendirdiği oyunlarından. Anouilh'in Greek mitolojisinden etkilenerek yeniden kaleme aldığı Antigone oyunu ilk olarak Paristeki Atelier tiyatrosunda 1944 yılında oynanmış , eseri Andre Barfacq sahneye koymuştur.Oyun Anouilh' in en bilinen eseri olarak 20 yüzyıl tiyatrosunda yerini almış ve onu dramatist olarak haklı bir üne kavuşturmuştur. Oyunda temel aksiyonu belirleyen olay dizgisi, Kreon'un koyduğu gömme yasağını hiçe sayan Antigone'nin,kardeşi Polinikes'i gömerken muhafızlar tarafından yakalanması ve dayısı kral Kreon'un önüne getirilmesiyle başlar. Oidipus'un ölümünden sonra sırayla tahta geçen iki oğlu Polinikes ve Eteokles Tebai savaşında birbirlerini öldürmüş dayıları Kreon tahta geçerek Polinikes'i hain Eteokles' i kahraman ilan etmiştir.Polinikesin uygunca gomülebilmesi adına sert dayı Kreon ile idealist yeğen Antigone arasında geçen çatışma etrafında odaklanan olay dizgisi,bir dizi ölüm ile sonuçlanır. Jean ANOUÏLH'in gerçekçi , sade, yaratılışa ve doğaya aykırı düşmemeyi gerektiren tiyatro anlayışı, oyunun yine aynı anlayış çerçevesinde bir oyunculuk sistemi geliştirmiş olan Stanislavski sistemi ile sahnelenmesi gereğini de doğurmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Stanislavski sisteminin temel kavramlarının belirlenerek sisteme uygun bir yaratım sürecine girilmesi gerekliliği vardır. Arastırmadaki amaç oyunun çağdas tiyatronun en önemli sistemi olan STANİSLAVSKİ sistemi ile çözümlenmesi, rolün yaratım sürecinde Kreon karakterinin tahlili , olay dizgisi incelemeleri yapılarak karakterin gizli kalmış, bilinmeyen yönlerinin ortaya konulması ve Kreon adalet ilüzyonu ilişkisinin aydınlatılarak değerlendirilmesidir.

2. STANİSLAVSKİ VE SİSTEMİ

Çağdaş tiyatronun bütün dünyaca etkili olmuş oyunculuk sistemini yaratan Stanislavski, ‘psikolojik naturalizm’ olarak bilinen ve iç deneyime yani ‘duygulanımsal bellek’e dayalı oyunculuk sistemini kurarken göreneksel yapay oyunculuk ve sahneye koyuş tekniğini yıkararak gerçekliğin bütünlükle yansıtılabilmesini başaracak bir oyunculuk ve sahneleme tekniği geliştirmiştir. Sahnede her donatım ve ayrıntının oyuncularla ve sahnelemeyle bir bütünlük oluşturacağı duygu bağına kurmaya çalışan Stanislavski 1905 e kadarki çalışmalarında ,Cehov ve Gorki gibi , kendi yöntemleriyle uygunluk gösteren, psikolojik eylemi one çıkaran oyunlar sahneleyerek dilin duygu yönüne ,duygusal gelişmeye, duygu alışverişiyle oyuncunun rolle özdeşleşmesine ağırlık vermiştir.Naturalist bir anlayışa dayanan Stanislavski sistemi, yaşadığı çevreyi tiyatro sahnesinde gerçeklik ve dogallıkla göstermeye çalışan ve sahnenin uygarlaştırıcı toplumsal görevini vurgulayan kollektif bir sistemdir.Sınırları kesin ve net çizgilerle belirlenmemiş esnek bir oyunculuk sistemi yaratmış olan Stanislavski’nin kurduğu sisteminin ana çizgilerine bağlı kalmak kaydıyla,her oyuncu kendi özelliklerine göre bu sistemden faydalanabilmektedir.Sistemde kesin olan ise sahne üzerinde insan ruhunun yaşadığı sürecin yeniden canlandırılmasıdır.

Eylemlerin ardındaki psikolojik motivasyonu, yaşadığımız coşku ve heyecanların bilinç altında yarattığı etkilere bağlayan Stanislavski bilinci kullanarak biliçaltına varmaya çalışır.Bilinçaltına ulaşacak yöntemleri oluşturabilmek için Döneminin ünlü Psikologları Ribbon , Freud, pavlov ve secenov dan metodlar öğrenden Stanislavski insan ruhunun temel unsurlarını araştırarak , gerçek sanatçı ve sanat yapıtının ne olduğunun ve nasıl olması gerektiğinin anlaşılmasına olanak vermiştir. Tiyatronun insana ilişkin bir faaliyet olduğunu dikkate alan Stanislavski bilinç altına ulaşabilecek yöntemlerin ne kadar zenginleştirici bir etkisi olduğunu ve metin analizinin eksik bıraktığı hususların tamamlanmasında son derece hayati bir öneme sahip olduğunu belirtmiş ve bu noktadan yola çıkarak sahne üzerinde ‘İç aksiyon’ adını verdiği ruhsal yaşantıya ulaşmayı hedeflemiş , verili koşullardaki fiziksel aksiyonları kullanmak sureti ile bir süreç yaratırken fiziksel koşullanma sağlayarak ruhsal yaşantının gerçekliğine ulaşmak istemiştir.

Amatör yada profesyonel hemen her tiyatro topluluğunun sisteminden faydalandığı oyunculuk teorisini Stanislavski'nin kat'ı çizgilerle çizilmiş ortaklaşa bir yorumu olmamakla beraber yaratmış olduğu sistem dünyaca ün kazanmıştır.1877 de oyunculuğa başlayan Stanislavski pek çok oyunda oynamış ancak onu asıl ününe kavuşturan 1898 de Moskova Sanat tiyatrosunun kurulması olmuştur.Stanislavski , Daçenko ile birlikte dönemin tiyatro anlayışına adeta bir başkaldırı olarak Moskova Sanat Tiyatrosunu kurdu. Bu başkaldırı dönemin tüm tiyatro anlayışına , oyuncu tipolojilerine , onların pratiklerine ve hatta yarattığı seyirciye yani dönemin tüm tiyatro anlayışına karşı yapılan bir başkaldırıydı. 'Tiyatroda ahlak' adlı makalesinde belirtmiş olduğu ana prensipleri göz önüne alarak geliştirmeye çalıştığı sisteminde,geçmişten gelen tiyatro anlayışının üzerine inşa edilecek yeni yöntemler değil tam aksine köktenci bir anlayış değişikliği ve yepyeni bir bakış açısı ile arınma, yaratıcılığın sistemsel bir şekilde ortaya çıkarılması için yöntem tayin etmek sureti ile esine dayalı anlayıştan sıyrılma şeklindeki temel unsurlar olarak kendisini göstermiştir.

Sistemin özünde, coşku belleğinin belirli yöntemlerle ve esine bağlı olmaksızın harekete geçirilmesi sureti ile sahnede inandırıcılığı yakalama prensibi vardır.Stanislavski gerçekliği iki türlü tanımlayarak işe başlar ; gündelik hayat gerçekliği ve sahne üstü gerçekliği. Sahne üzerindeki gerçekliği ise yine iki türe ayırarak 'ruhsal gerçeklik' yani 'iç aksiyon' ve 'bedensel gerçeklik' yani 'fiziksel aksiyon' olarak belirler.İç aksiyon ; fiziksel aksiyonların altında yatan aynı zamanda fiziksel aksiyonların içinde saklı olan ancak ilk bakışta seyirci tarafından farkedilemeyen ve bu aksiyonların inandırıcı olmasını sağlayan 'ruhsal yasanti' olarak tariflenirken 'Fiziksel aksiyon' ise sahne üzerinde seyircinin tanık olduğu eylemler olarak tariflenir.Stanislavski' ye göre bedensel gerçeklikten yola çıkarak ve belirli aşamalar izlenerek 'ruhsal gerçeklik'elde edilebilir.İnsanın fiziksel ve ruhsal sürecinin ayrılmaz bir bütünün parçaları olarak işlediğine inanan Stanislavski, devrim sonrası Rusyasında bilim alanında etkili olmaya başlayan Pavlov ve Secenov gibi ünlü fizyolog ve psikologların geliştirdiği yeni kuramlarla sistemi için kanıtlar elde etmeye çalışmış, çalışmalarında Pavlov'un şartlı reflex kuramından faydalanarak sahne üzerindeki gerçekliğin yaratılmasında 'fiziksel aksiyon'dan başlayıp ruhsal gerçekliğe ulaşmayı amaçlamıştır.

Bu noktada Stanislavski'nin 'fiziksel aksiyonlar' yöntemi, sahne üzerindeki 'Ruhsal gerçeklik'e ulaşmayı ve inandırıcılığı tam olarak sağlamayı hedefler. Oyun yazarının verdiği fiziksel koşullara odaklanan oyuncunun içsel , doğal olanı dolaysız olarak yeniden yaşayabileceğine inanan Stanislavski bu anlamda en yetenekli oyuncuların dahi prova sürecinde sistemli çalışma ile ortaya çıkarılacak ruhsal gerçekliğin büyüsunü keşfetmelerini ister.

Stanislavski'nin 'fiziksel eylemler yöntemi' oyuncunun psikolojik anlamda ön hazırlığını yaptığı rolün yaşamsal sürecine refleksif olarak dahil olması ve coşkuların açığa çıkarılmasını amaçlayan , bilinçle bilinç altına ulaşma yöntemi olarak tarif edilmiştir. Antigone oyununun 'Fiziksel eylemler yöntemi'ne göre icrası için belirlenen yolda sistemin gereklerine uygun olarak ; Verili durumlar ya da belirli durumlar içersinde ilk izlenim , fiziksel eylemlerin belirlenmesi , analiz , birimler ve amaçlar (bölümleme) ardından kesintisiz aksiyon çizgisinin elde edilmesi , olay dizgisi ve ana aksiyonun tayini ,geçmişe dayalı pasif –aktif imgeleme birlikte sahne üzerindeki aksiyonu kışkırtmak üzere 'Büyülü eğer',konsantrasyon, inanç ve gerçeklik , duygu düşünce alışverişi,tempo-ritm, coşku belleği , adaptasyon kavramları ele alınarak icra edilmiştir.

Stanislavski sistemi esnekliği ve kişiye özel çalışma biçimiyle farklı bölümler içinde ele alınabilir bir sistem olmakla beraber yukarıda bahsedildiği üzere sahne üstü gerçekliği, temel olarak 'iç aksiyon' (ruhsal gerçeklik) ve Dis gerçeklik (fiziksel gerçeklik) temeline dayanmaktadır. Stanislavski'nin 'Aksiyon' ya da 'Eylem' adıyla tanımladığı kavram 'iç aksiyon' yani ruhsal yaşantıdır. Oyuncu sahne üzerinde girişeceği fiziksel hareketlerini ruhsal yaşantısından hareketle ortaya çıkartmaktadır. Bununla birlikte sistemin başlama noktası, Stanislavski'nin 'belirlenmiş koşullar' ya da 'verili durumlar' adıyla bahsettiği koşullar ve bu koşullar içersinde 'Büyülü Eğer' ya da 'Ben olsaydım' diye tariflediği kavramlarıdır. Bu noktalardan hareketle oyuncu, içsel hazırlık sürecini içeren: imgeleme, Konsantrasyon, Birimler ve Amaçlar, İnanma ve Gerçeklik, Coşku belleği, Duygu-Düşünce alışverişi, Uyarılma ve Kesintisiz çizgi ve Dışsal hazırlık sürecini içeren: Fiziksel kişileendirme, Kasların gevşemesi, Tutumluluk ve denetim, Konuşma-Vurgulama-Tonlama, Hız ve Tartım yöntemlerini kullanarak coşkularını

harekete geçirmeye başlamalıdır.Sistemin çalışma prensibini anlayabilmek için verili durumdan başlayarak, Büyülü eğer kavramını ve muteakiben iç aksiyonu oluşturan öğeleri, dış gerçekliğe ulaşmamızı sağlayacak kavramları tanımlamak gerekmektedir .

‘Verili durum’ bir aktöre rolünü yaratma sırasında dikkate alması gereği ile verilen bütün koşulları ifade eder. Oyunun öyküsü, eylemleri, olayları, çağı, eylemin zamanı ve yeri, yaşama düzeni, aktörlerle yönetmenin yorumu, sahneleme, temsili bütününü ortaya koyma, dekorlar giysiler sahne donatımları, aydınlatma ve sesler, karakter üzerindeki etkileşimleriyle karakterin bilinçaltı motivasyonlarının oluşmasına neden olur.Verili durumlar karakterin içinde bulunduğu durumu oluşturan bileşenlerin tespiti ve bunlara değişik anlamlar yüklenmesi sureti ile davranışın provoke edilmesi olarak da tanımlanabilir.

Sadece verili durumların yavan uygulanmasından öte bu durumlara uygun kişisel deneyimlerin sahne üzerinde yeniden yaratılarak duyguya çevrilmesi sürecini de içerir. Duygularımız bilinçaltı kökenlidir. Doğrudan doğruya buyruğa da bağlı değildirler dolayısıyla dikkatimizin tümünü “belirli koşullara” yöneltmemiz gerekmektedir zira bu koşullar her zaman kavranabilir.

Verili durumlar, karakterin şeklini belirleyen koşullardır ve sistemin temel çıkış noktası olan 'eğer ben olsaydım' ı başlatır.Verili durumlar eğer için temel döşerken , eğer de uyuyan imgelemi uyandırır.Oyuncu, yaratıcılığın motoru olan sezgilerini kullanmak suretiyle verili durumları 'eğer' ile yeniden yaşayarak karakterin inşasına başlar. İnandırıcılığın temeli olan davranışın nedenini bilmek de yine verili durumların doğru tespiti ve uygulaması ile başlamaktadır . Eğer in gücü sadece kendi çabasında değil, verili durumların ana çizgilerinin açık seçik belirtilmiş olmasına bağlıdır.Stanislavski’ye göre ‘EĞER’ kelimesi özel bir anlam içermektedir,oyuncunun herhangi bir rolü canlandırabilmesi için kendisine ‘Eğer ben olsaydım ne yapardım?’sorusunu sorması gerekmektedir.Bu soruyu kendisine soran oyuncu doğallıkla ve zorlama olmadan kendi yaratım sürecini başlatmayı hedefler. Ancak bu noktada ‘büyülü eğer’ i başlatan verili durumlardır.Oyuncu belirlenmiş koşulları göz önüne alarak ve onlara yoğunlaşarak ‘Ben olsaydım’ ı yaşamalıdır.

2.1. İÇSEL KAVRAMLAR

2.1.1. İmgelem

Oyunun öyküsünü sanatsal bir gerçekliğe dönüştürmede kullanılan imgelem “görme biçimi”dir . Sözlerin altındaki anlam “imgelem” le bulunur . Her insan kendine has durumlardan farklı şekillerde etkilenerek davranışlarına yön verir.Davranışa yön veren faktörlerden biri de imgelem dir . Görme biçimimiz olaylara bakış şeklimizi belirler.Bilinçaltıyla yakından ilgili olan görme biçimi , sosyal kimliğimizi oluşturan bilinç katmanı ile ilkel benliğimizin çatışması ve bu süreç sonunda alınacak davranışsal kararı etkiler. Rolün yaratım sürecinde karakterin sosyal kimliği , eğitimi , yetenekleri ve tüm diğer verili durumlar yeniden sezgilenerek oluşturulan imgelem gözlemle gelişir.

2.1.2 Konsantrasyon

Seyirci ve oyuncunun duygu düşünce ve dikkatini gereken nesne üzerine yoğunlaştırmasıdır.Oyuncu oynadığı oyuna iyi konsantre olmalı dikkat ve yaratıcılığı etkileyecek herşeyi unutmamalıdır.

Dikkat yoğunluğunu koruma her detayın incelenmesi ile başlar, oyuncu gözlem ve sezgi yeteneklerini kullanarak detayları tespit eder ve dikkatini odaklayabileceği ayrıntıları belirler.Seyirciyi düşünmemek,oyuna odaklanabilmek için sahne üzerindeki herhangi birşeyle ilgilenmek gerekmektedir.Sahne oyuncunun bir dikkat noktası olmalıdır.Oyuncu dikkatini yönelteceği noktayı , nesneyi , sahne üzerinde oyunun , rolün,dekorun içinde arayıp bulmalıdır.Stanislavski, oyunculuk sisteminde oyunculara üç dikkat çemberi önermektedir .

Küçük dikkat çemberi,oyuncuya en yakın olan alandır ve oyuncu dikkatini öncelikle buraya yoğunlaştırarak verili durumlarda ben olsaydım ı sezgiler .Stanislavski küçük dikkat çemberine odaklanmayı “Kalabalıkta yalnızlık” ya da “Kamusal yalnızlık” olarak tanımlamaktadır.Orta dikkat çemberi seyircilerin de dahil olduğu alana yayılır , oyuncu bu bolge ile iletişiminin farkındadır.Büyük dikkat çemberi ise oyuncunun görüş gücü ile görebildiği alanın tümünü kapsar.

Oyuncu dikkati dağıldığında ya da konsantrasyonu bozulduğunda ,dikkatini tekrar küçük dikkat çemberi içine yoğunlaştırarak konsantrasyonunu kuvvetlendirebilir.Sonuç olarak oyuncunun öncelikle dikkat çemberlerini tespit ederek yoğunlaşmayı sağlayacak dayanakları tespit etmesi gerekmektedir.

2.1.3 İnanç ve gerçeklik

Oynamak inanmaktır.Sahne gerçekliğini yaratan inançtır. Sahne üzerindeki gerçeklik içtenlikle inandığımız şeydir.Hareketlerde içtenlikli , gerçekçi ve seçilen amaçların hepsinde inanç duygusuyla hareket olmalıdır .Öncelikle oyuncu karakteri tamamen benimsemiş ve davranışına tamamen inanmış olmalıdır . Oyuncular var olmayan ,ancak varolması mümkün olan gerçeklere öncelikle kendileri inanmak ve giderek bunu seyirciye inandırmak zorundadır.Stanislavski sisteminde,oyuncuların yaptıkları eyleme inanmaları için oyunun en küçük parçasından başlayarak inancı geliştirmek ve bütüne yaymak gereği vardır.

2.1.4 Duygu düşünce alışverişi

Duygu ve düşünce alışverişi tıpkı yaşamda olduğu gibi karakterin kendi çevresindekilerle olan ilişkilerinden kaynaklanan etkileşimdir.Oyuncular arasındaki ilişki sahici ve inandırıcı olmalıdır.Sahne ortamında oyuncu karakterin doğal ortamında olmalıdır . Duygu ve düşünce alışverişinde etkileşimde bulunulan olay yada söz dikkatle dinlenerek doğaya ve yaratılışa aykırı düşmeyecek bir reaksiyon geliştirilmelidir. Düşünce , olayların gelişim sürecinde bir oyuncudan diğerine oradan da seyirciye aktarılır , buna göre duygu geçişini sağlamak inançlı duygu düşünce alışverişine bağlıdır.

2.1.5 Tempo ve Ritm

Yaşamdaki olayların bir temposu vardır , tempo belirli bir ölçü içersinde olayların hızını ifade eder. Ritim den olayların değişebilen yoğunlugunu anlarız .Sahne üzerinde oyuncunun doğru hız ve tartımı bulması ve rol kısısına uygulaması gerekmektedir.Stanislavskiye göre doğru hız ve tartım ancak oyunun ve karakterin kosullarını iyi sezgileyen oyuncu için sorun olmaktan çıkar.Her günkü yaşamın hız ve yoğunluğunu iyi gözlemleyen oyuncu sahnede söylenenlerle yapılanları sezgileriyle doğru değerlendirmeli ve içsel deneyimlerini sabırla sahne üzerinde yaşayarak doğru tempo ve ritmi yakalamalıdır. Ritm ve tempo her zaman dengeli olmalıdır .

2.1.6 Coşku belleği

Coşku belleği , duygulanımsal bellek ya da heyecan belleği adlarıyla anılan kavram yaşadığımız coşkuların depolandığı bilgisinden hareketle benzer durumların benzer tepkilerle yeniden yaşanması prensibine dayanır. Depoladığımız duygular oyunun itici güc olarak kullanılmasıyla yeniden uyandırılabilir ve gerekli yerlerde gerekli duyguların uyanmasını sağlayabilir. Sahne üzerinde karakterin yaşantısına kaynak olan duyguları anlayabilmek için olay ve eylem incelemeleri dikkatle yapılarak detaylar tespit edilmeli ve doğru duygular çağrışımınmak suretiyle yeniden yaratım süreci gerçekleştirilmelidir . Oyunun ve karakterin temel aksiyonu doğru tespit edilerek duruma uygun duygulara ulaşılmalıdır. Stanislavskiye göre oyuncular hangi rolü oynarsa oynasınlar , kendilerinde var olan duyguları yazarın , oyunun , karakterin temel aksiyonuna uygun olarak yeniden yaratmalıdır . Her oyuncunun kendi ruhu ve duyguları vardır ve oyuncu duygularını , coşkularını kendinde arayıp , ortaya çıkartmalıdır .

2.1.7 Adaptasyon

Nasıl yapmalıyım sorusunun cevabı olarak tanımlanabilecek adaptasyon kavramı , bir amaç dahilinde girişilecek eyleme , diğer oyuncu ve verili durumlara bağlı olarak oyuna ve karaktere uygun davranış geliştirme biçimidir.

Sözlerin yetersiz kaldığı anları ya da yarattığı boşlukları duyguları ile dolduracak olan oyuncu duruma uygun davranış biçimiyle hem sahne üzerindeki diğer oyuncuları doğru duyuş ve düşünüşe sevkeder hem karakterin hissettiği duygu ve düşünceleri doğru ve rahat olarak ifadesine olanak tanır.

2.1.8 Kesintisiz çizgi

Stanislavski'nin, aktörün dikkati sürekli olarak bir nesneden diğerine geçer, işte odak noktasının sürekli değişimi bu kesintisiz çizgiyi oluşturur şeklinde tanımladığı kesintisiz çizgi kavramı her sanat dalı için geçerli olan eserin ana düşünce çizgisinin oluşmasını sağlar. Ard arda gelen olay dizgisini kesintisiz bir biçimde dikkatini nesneden nesneye aktarmak sureti ile birbirine bağlayan oyuncu, nihayetinde oyunun ana aksiyonuyla belirlenen düşünce çizgisini oluşturmuş olur.

2.2 DIŞSAL KAVRAMLAR

Stanislavski'nin dış gerçeklik ya da fiziksel gerçeklik adıyla andığı sahne üstü gerçekliğini yakalamayı sağlayan emler aşağıda ana hatları ile belirlenmiştir.

2.2.1 Fiziksel kişilendirme

Stanislavski'ye göre vücudunu ve sesini kullanmayan aktör rolün içsel yapısını ne kadar mükemmel yaratırsa yaratsın, ana aksiyonu seyirciye gereği gibi aktaramayacağı bir gerçektir. Dışsal biçim olmadan aktörün imgelerinin ne içsel kişiliği ne de ruhu seyirciye ulaşmaktadır. Doğru ruhsal biçim bir kez belirlendiğinde, içsel kişilendirme imgeye uygun öğelerle işlenip örülerek rol kişinin fiziksel yapısı ortaya çıkmaktadır.

2.2.2 Kasların gerginliği

Kaslar gerginken beynin düş ve düşünce gücü azalmaktadır. Bir insan olarak aktör istese de istemese de her sahneye çıkışında sinirsel bir gerginlik yaşamaktadır ve bu da kas

gerginliğini beraberinde getirmektedir.Stanislavski aktörlerin gevşeyebilmeleri için sürekli olarak dans ve Jimlastik yapmalarını ister ve böylece aktör gereksiz kas gerginliklerinden kurtulur, düşünce gücü ve konsantrasyonu için kendisine gerekli fizik şartları sağlar.

2.2.3 Tutumluluk ve denetim

Aktör mutlaka kendini gereksiz jest ve hareketlerden arındırmalıdır , mümkün olan en sade biçimde ve yaptığı her hareketin bir anlama hizmet edeceğini düşünerek hareket etmelidir.Tutumsuz ve rastgele hareketler oyuncunun kendisine doğal gelse bile oyunun yapısını bozar, oyuna fazlalık katıp onu abartarak dengesini bozar.Aktör büyük bir sadelik içersinde rol kişinin amacına hizmet edecek minimalist tavrı ile hem yazarın oyunda bahsettiği anlayış ve dikkat isteyen noktaları atlamaz hemde karakterin jest ve hareketlerini kontrol altında tutar.

2.2.4 Konuşma – Vurgulama - Tonlama

Oyuncuların boğumlama ve ses mekanizmalarını kusursuz hale getirmeleri gerekmektedir.Sahne üzerinde söyledikleri seyirci tarafından iyice anlaşılabilmeli ve söylediklerini seyirciye yeterince duyurabilmelidirler.

2.2.5 Hız ve Tartım

Stanislavski doğru hız ve tartımın kendiliğinden oluşabileceğini ancak bunun aktörün rol kişisi ile doğru duygu bağlantısını kurmuş olması , oyunun ve karakterin verili koşullarını tam olarak kavramış ve rol kişisi ile kendi kişiliği arasındaki benzerlikleri doğru tespit etmiş olması halinde mümkün olabileceğini belirtmiştir.

3. EDEBİ TAHLİL

Stanislavski sisteminin önerdiği kavramların uygulanabilmesi, oyunun ve karakterin çözümlenebilmesi için eserin edebi tahlilinin yapılması gereği vardır.Edebi tahlil ,yazarı ve yaşadığı dönemi , oyunun dönemini,oyunun fabelini ve türünü mercek altına almaktadır.

3.1 YAZAR VE DÖNEMİ

Jean Anouilh çağdaş Fransız tiyatro yazarları arasında yıldan yıla büyük önem kazanmış,oyunlarıyla yalnız Fransız sahnelerini değil dünya sahnelerini kaplayan bir tiyatro dehası olarak anılmıştır. Oyunlarının dünya sahnelerinde kazandığı başarı, çeşitli ulusların seyirci topluluklarından ve aydınlarından gördüğü büyük ilgi,yeni kuşaklar üzerinde yarattığı geniş etki onun gerçek evrensel bir tiyatro dehası olduğunu göstermektedir.Anouilh' in eserleri yaşadığı döneme ayna tutar nitelikte ve gerçekliktedir, kahramanları sıradışı ve güçlü karakter yapılarına sahip , eserlerinde kullandığı dili ise son derece berrak ve güçlüdür.Tiyatro anlayışı tabiiyet ve gerçeklik üzerine kurulmuş olan Jean Anouilh ikinci dünya savaşının yarattığı savaş, yıkım ve kaçılması mümkün olmayan gerçekleri büyük bir ustalıkla eserine yansıtmıştır.Anouilh tiyatro anlayışını 1950 de yazdığı “ La Repetition ou l amour puni” adlı eserinde, kontun ağzından şöyle duyurmuştur (Anouilh 1950,sf.4)

Tiyatroda tabiiyet, gerçeklik , dünyanın en tabii olmayan şeyidir, sevgilim . Hayatta “ton” bulmakla iş olur biter,sanmayın sakın. Birkere hayatta metin , daima berbattır! Noktayı , virgülü kullanmasını tamamiyle unutmuş bir dünyada yaşıyoruz ; hepimiz tamamlanmamış cümlelerle konuşuyor , sonuna görünmeyen üç küçük nokta koyuveriyoruz... Çünkü hiç bir zaman düşüncelerimizi,duygularımızı en iyi ifade edecek kelimeleri bulamıyoruz. Sonra aktörlerin, bulduklarını iddia ettikleri , o konuşma tabiiyeti: o kekelemeler o kesik kesik , yayık yayık gevelemeler...Bütün bunları dinletmek için beş altı yüz kişiyi bir salona toplayıp kendilerinden para istemeye gerçekten değmez.Gerçi onlar,seyirciler buna bayılırlar, bilirim ; sahnede kendi kendilerini görür,dinler gibi olurlar da ondan .Ama zararı yok , böyle olması komediyi onlardan iyi yazmamıza, daha iyi de oynamamıza engel olmamalıdır. Sanatın asıl amacı da ona bir şekil vermek,mümkün olan her yapımacıya baş vurarak sahiden daha sahici görünmek ve göstermektir.

Anouilh'in eserlerine gösterilen geniş ilgi sebepsiz değildir.Yazdığı renk renk , kara , pembe ve ak oyunları ile çağımızın tiyatrosuna yeni bir ruh yeni bir anlam getirdiği muhakkaktır.Anouilh tiyatroyu sadece bir olaylar ve durumlar dizisinin birbirine eklenmesinden ve bir düğüme bağlanmasından ibaret saymaz.Bütün bunların ötesinde yazar , eserlerinde bir dünya görüşünü yansıtmasını , çağının toplumundaki insan yapısını meydana getiren güzellikleri de , çirkinlikleri de, sakatlıkları da yeni bir açıdan göstermesini büyük bir ustalıkla başarırken,aynı anda gerçekliğin inanılmaz boyutlarının en saf şekliyle ifadesini mümkün kılmıştır.Anouilh'in kahramanları görüle gelmiş kalıplardan sıyrılmış varlıklardır. İnce duygularla hiç beklenmedik anlarda ortaya çıkan ve herşeyi alıp götüren çatışmalar bir hiç gibi görünen şeyler uğruna vazgeçilen saadet Anouilh in kahramanlarını belki kötümser kişiler yapar ancak gerçekliğine gerçek duygular katar. Yaşadıkları ortamın şartlarına sıkı sıkıya bağlı ,kendi dünyalarından ne pahasına olursa olsun ayrılmaya razı olmayan , en güzel umutları , fırsatları “devlet kuşu”nu bu uğurda pencereden fırlatıp atmasını bilen, belki garip ama ruh yapıları sağlam kişilerdir.

Anouilh'in dili,oyunlarının belli başlı özelliklerinden biridir. Onun kara pembe parlak ve gıcırdayan oyunlar adları altında yazdığı oyunlarındaki dil hakimiyeti ve berraklığı dikkati en çok çeken unsurlardır. Jean Anouilh' in ikinci dünya savaşının yıkıcı etkileriyle 1942 yılında yazdığı oyun yazıldığı döneme ışık tutar niteliktedir. Yüzyılın diğer on yıllarıyla karşılaştırıldığında , 1940 lı yıllar , diğer hiçbir on yılda olmadığı kadar net bir çizgiyle ikiye bölünmüştü .1945 yılına kadar her yerde savaş ve yıkım vardı . Sonrasında ise büyük çaplı bir yeniden yapılanma başladı .Silah ve cephane hariç herşeyin kıt olduğu bir dönemdi.Savaş boyunca insanlar elektrikten , gerçekten , yiyecekten , giyecekten ve her türlü refahtan yoksun , karanlıkta yaşadılar .Savaşta da , barışta da , at eti , balina eti , kurutulmuş yumurta , meşe palamudundan yapılmış ‘ersatz kahvesi’ , fare , konserve jambon ne buldularsa onu yediler , neye ulaşabildilerse onunla yetindiler . Korku ve vahset içersinde geçen beş uzun yıl boyunca Avrupa da , kuzey afrikada , pasifik ve atlantikte , burma da , çin de , filipinlerde ve orak çekiçli soviyet topraklarının büyük bir bölümünde savaş vardı . İnsanlar özgürlük için savaşip zafer için uğraşmakta , kurtuluş için dua etmekteydiler. Onurla kalleşliğin , sevgiyle nefretin , kahramanlık ve vahşetin , zaferin ve acının yan yana durduğu zamanlardı.

Genel olarak gerçeklerden kaçmanın imkansızlaştığı yıkım yıllarının sonlarına doğru , 1944 yılında ilk gösterimini Pariste'ki Atelier theatre da gerçekleştiren Antigone oyunu aynı zamanda Fransız direniş hareketinin simgesi olarak görüldü.İnançları uğruna ölümü bile göze alan idealist Antigone onları temsil ediyor Kreon ve kurduğu düzen , işbirlikçi hainleri hatırlatıyordu.

3.2 ESER VE DÖNEMİ

Jean Anouilh' in ikinci dünya savaşı sırasında yazdığı oyun yazıldığı döneme ait bir oyundur.

3.3 OYUNUN FABELİ

Tebai şehrinde savaşı bozulan düzen Oidipusun iki oğlu polinikes ve eteokles'inbirbirlerini öldürmeleri sonucunda dayıları Kreon'un kral olması ile yeniden sağlanır . Oyunun ana aksiyonu, kurduğu düzenin devamı adına polinikes'i hain ilan ederek cesedinin meydana çürümesini emreden kral Kreon ile Oidipusun iki kızından biri , eteokles le polinikes'in kızkardeşi ve Kreon'un yeğeni olan idealist Antigone arasında polinikesin uygunca gömülebilmesi adına geçen tartışma etrafında döner . Şiddetli tartışmayı bir dizi ölüm takip eder.

3.4 OYUNUN İDEASI

Oyunun ana düşünce çizgisi sert dayı Kreon ile idealist yeğen Antigone etrafında odaklanan olay dizisinde belirginleşir ; Gerektiğinde herşeye rağmen 'HAYIR' diyebilmek.Devlet düzeni içinde bireyin özgürlük sınırlarını araştıran oyun kurulu düzenin devamını isteyen devletçi yaklaşım ile bireysel özgürlükleri ön plana çıkaran idealist bakış açısının çatışması temeline dayanmaktadır. Antigone , Kreon'un devlet düzeni , adalet ve özgürlük anlayışına karşı çıkarak düzenin birliği için yeni yönler , köklü değişimler arayışını simgeler.Doğru bildikleri uğruna ölümü bile göze alan Antigone'den günümüze kalan kocaman bir 'HAYIR'dır.

3.5 OYUNUN TÜRÜ

Jean ANOUÏLH' in Antigone eseri Sofokles'in aynı adlı eserinin bir uyarlaması olup oyunun türü TRAJEDİ dir.Trajediler , seyirciye , hayatın acıklı yönlerini gösterirken , ahlak ve erdem kavramlarını anlatan manzum eserlerdir. Korku , heyecan ve acındırma telkinleri ile ders vermek amacını güden Trjedi türü konularını seçkin kişilerin hayatlarından ya da mitolojiden alır. Trajedilerde kahramanlar tanrı , tanrıça ya da soylu kimselerdir. Kusursuz bir uslubu olan trajedilerde kaba sözlere yer verilmez , eser bastan sona kadar ağır baslı ve ciddi bir hava içinde geçer .Çirkin olaylar seyircinin gözü önünde gerçekleştirilmez.Yer , zaman ve olay birliği kuralına uygun olan trajedilerde koro ya da anlatıcılara yer verilir .

Aristoteles tarafından kuramsallaştırılan klasik trajedilerde iç içe geçmiş karışık olaylar bulunmaz . Ayrıntıya girmeden tek bir olay gösterilir , olayın ön ve son tarafları , sebepleri ve sonuçları , gerekikçe koro ya da anlatıcı tarafından halka duyurulur ki buna 'Olay birliği' denir.Trajedi olayının bir günde olup bitmiş gibi gösterilmesine 'Zaman birliği' ve tek bir şehrin , belli bir köşesinde başlayan olayın yine orada bitmesine 'Mekan birliği' denir .Yunan ve Roma dönemi trajedilerinin kuramsallaştırdığı bu kurallar daha sonra modern tiyatro da biraz değiştirilmiştir. Ancak Jean ANOUÏLH'in Antigone oyunu bu kurallara tam uygun olmakla beraber yazarın 'Kara oyunlar' diye tabir ettiği oyunlarındanr.

3.6 OYUNUN KONUSU

Oyunun konusu 'ÖZGÜRLÜK' kavramıdır. Devlet düzeninin birliği içersinde bireyin özgürlük sınırlarını araştıran oyun yazıldığı dönemde Fransız direniş hareketinin bir simgesi olarak algılanmıştır.

4.KARAKTER İNCELEMESİ

Karakter incelemesinde öncelikle karakter özelliği kavramı ele alınmış,karakterin ne olduğu,nasıl geliştiği araştırılmıştır. Yine bütün bu incelemeler doğrultusunda elde edilen veriler Kreon karakterinin yaşadığı sürecin sahne üzerinde yeniden canlandırılabilmesine olanak verecek temel çıkış noktalarından olan ‘Üstün amaç’ve ‘Büyük istek’in tespiti için kullanılmıştır.

Karakter özelliği , yaşadığı coğrafyaya ve içinde bulunduğu özel durumlara ayak uydurmaya çalışan bir insanın geliştirmiş olduğu kendine has belirli ifade biçimleri olarak tanımlanmaktadır. .Karakterin sosyal bir kavram olduğu göz önüne alındığında ancak bir insanın çevresi ile ilişkilerini göz önünde bulundurduğumuz zaman bir karakter özelliğinden söz edebiliriz.Karakter ruhsal bir tavidir ve bir insanın içersinde yaşadığı çevreye yaklaşımının özelliğini ve ayırt edici niteliğini oluşturmaktadır ; bir insanın önemli bir kişi olmak için gösterdiği çabaların o insanın sosyal duygusu yönünde gelişmesini mümkün kılan davranışların kalıbıdır.Üstün olmak , başkalarına egemen olmak , güçlü olmak amacının,insan faaliyetine yön veren temel unsur olduğu göz önüne alındığında , bu amaç bir insanın dünya görüşünü ve davranış kalıbını değiştirmekte,ona ait çeşitli ruhsal ifadeleri belirli yönlere doğru sevk etmektedir.Karakter özellikleri bir insanın yaşama biçiminin ve davranış kalıbının dış görüntüleridir.Bu şekilde , bu karakter özellikleri , bir insanın çevresine , başka insanlara ,içersinde yaşadığı topluma ve genellikle hayatın gereklerine karşı takındığı tavrı anlamamızı mümkün kılmaktadır.Karakter özellikleri , kişilik bütününün önem kazanmak ve kendini kabul ettirmek için başvurduğu araçlar ve mekanizmalardır ,bunların kişilik bütünü içersinde almış olduğu biçimler insanı belirli bir yaşama tekniğine götürmektedir.Her insanın kendi hayatını yaşamasını ve herhangi bir durumda , her zaman bilinçli olmasa da , kendi kişiliğini ortaya koymasını mümkün kılan bir çeşit yaşama kalıbı olarak görülmelidir.Bir insanın yaşama biçmi , hareketleri , davranışı ve dünya görüşü o insanın amacı ile ilgilidir. Belirli bir amacı göz önünde tutmaksızın herhangi bir şeyi düşünmemiz ya da herhangi bir faaliyette bulunmamız mümkün değildir.

Bir amaç uğruna hareket eden karakteri değerlendirebilmek için ise o karakterin geçmiş yaşamını , çevresini ve içinde bulunduğu şartları bilmemiz gerekir.Karakterin dikkat çeken özellikleri , kişinin ruhsal gelişim sürecine yani çocukluktan beri almış olduğu şekle uygun olmalıdır. Zaman içinde birbirini izleyen iki psikolojik olay arasında bağlantı olduğu göz önüne alındığında,karakter ve onun tabiatını tanıyabilmemiz için , uzun zaman aralıklarıyla birbirinden ayrılmış en az iki olayı , iki davranış biçimini birbiriyle karşılaştırmamız ve tek bir davranış kalıbı içerisinde birleştirerek yorumlamamız gerekir.

Bu bakımdan ele alındığında Kreon karakterinin doğru analizinin yapılabilmesi ve kişilik özelliklerinin doğru anlaşılabilmesi için çocukluk dönemi ve yetişkinlik döneminden ayrı ayrı olaylar ele alınarak mukayese edilmiş ve karakter yapısına ait önemli ipuçları elde edilmiştir. İncelemeye konu olan davranış biçimleri şu şekilde tespit edilmiş ve değerlendirilmiştir :

Kreon , Antigone ile olan münakaşalarının şiddetlendiği bir noktada Antigone'ye Tebai de kimsenin bilmediği bir hikaye anlatacağını söylemiş ve ona , ölen kardeşlerden hangisinin polinikes hangisinin Eteokles olduğunun belli olmadığını anlatmıştır. Hikayeyi dinleyen Antigone sakinleşmiş ve eyleminden vazgeçme noktasına gelmiştir. Bu noktada Kreon , Antigone'ye , “Üs tarafına kulak asma bu hazineyi az kalsın kaybediyordun .Anlıyorum seni . Ben de yirmi yaşında olsaydım senin gibi hareket ederdim . Bunu bildiğim için sözlerini can kulağı ile dinledim . Sanki karşımda , zayıf , saz benizli küçük bir Kreon vardı . Senin gibi her şeyi feda etmeye hazır.” (Anouilh.1944 , sf . 52) Kreon bu sözleriyle aynı zamanda , gençliğinde , kişisel amaçları uğruna her türlü fedakarlığı yapabilecek inatçı bir yapısının olduğunu da ifade eder. Bu noktadan hareket ettigimizde, Kreon'un karakter incelemesi için temel alınacak ana kaldıraç noktalarından ilkinin kendi sözlerinden tespit etmiş oluruz . İlk gençlik yıllarında belirginleşen , amaçları uğruna her şeyi feda etmeye hazır inatçı ve hırslı bir karakter yapısı.Kreon ile Antigone arasında geçen uzun tartışma esnasındaki konuşmaları inceleyerek başkaca bir takım noktalar tespit edebiliriz.Buna göre,diyaloglarda belirlenen sözlerini Kreon'un ilk gençlik davranışı ile karşılaştırmak sureti ile onun karakterine ait özellikleri daha doğru tespit etmek mümkün olacaktır.

Kreon yukarda bahsi geçen aynı konuşmasının devamında , hayat nihayet saadetten ibarettir. diyerek kendince bir mutluluk tarifi yapmaktadır.Ancak Antigone'nin az sonra ona vereceği cevap hayatın saadetten ibaret olduğunu söyleyen Kreon'un , yalnızca kendi doğrularını kabul eden bir saadet anlayışını empoze etmeye çalıştığını ortaya koymaktadır.Zira Antigone az sonra “Nasıl olacak benim saadetim? Nasıl mesut olacak küçük Antigone? Hissesine düşen saadet lokmasını dişleriyle kopartabilmesi için ne türlü sefaletler çekmesi gerekecek?Söyleyin , kimlere yalan soylemesi, kimlerin yüzüne gülmesi, kendini kimlere satması gerekecek ? Kimlerin ölmesine razı olacak ?” (Anouilh.1944 , sf . 53) Sözleri ile Kreon'un mutluluk anlayışının sakatlığını ve tek taraflı , bencil bir anlayışın ürünü olduğunu ifade edecektir.Bu noktada Karaktere ait yapılacak ilk tespit , Kreon'un aynı ilk gençlik çizgisini koruduğu ve aslında görünenin ötesinde son derece bencil ve inatçı bir karakter yapısında olduğudur; Kreon kendi saadetini koruyabilmek adına hiç bir şeyden kaçınmayacak hatta yeğeni Antigone'yi ölüme mahkum edebilecek derecede hırslı ve inatçı bir karakter yapısındadır.

Aynı uygulamaya devam ettiğimizde Kreon'un karakter yapısına ait başka birtakım bulguları da elde etmek mümkündür. Kreon'un bu sözleri , Antigone'ye ters motivasyon yaratarak münakaşayı tekrar alevlendirmiştir. Az sonra Antigone , Kreon'un az önceki sözlerine atıfta bulunarak sözlerini sürdürür.“Kreon seni birden bire on beş yaşında görüyorum . O yaşta da böyleydin herhalde .Herşeyi yapabileceğini sanıyordun.Halbuki bugün kadar iktidarsızdın.Yıllar sana sadece yüzündeki çizgilerle vücudundaki yağları ilave etmiş”(Anouilh. 1944 , sf . 54)

Antigone'nin bu ifadesi ilk kaldıraç noktası olarak Kreon'un kendi sözlerinden tespit ettiğimiz bulguları da teyit etmektedir.Kreon'un tüm münakasa boyunca Antigone'yi susturmaktaki ısrarlı tavrı göz önüne alındığında, ilk gençliğinde kendisini gösteren hırs ve inadı , görev bilinci ile birleşmiştir. Kreon kurduğu düzenin birliği adına, kanun namına ve rütbe gereği kendi doğrularından hiç bir taviz vermeyerek aynı zamanda karakterini oluşturan derin büyüklük tutkusunu da açığa çıkarmaktadır.Zira oyunun baslarında,devlet yönetiminin basit insanlara bırakılamayacak kadar önemli bir iş olduğunu düşündüğü anlar bu tespiti destekler niteliktedir.

Bu düşünce ve tartışma boyunca göstermiş olduğu taviz vermez , sert , kararlı sözleri Kreon'un kanun ve rütbe kisvesi altında , kendi iktidarı ile muteber olan düzenin birliği için herşeyi yapabileceğine olan büyük inancını gösterirken, karakterini oluşturan Büyüklük tutkusu ve gururu açığa çıkarmaktadır.Kreon, büyüklük tutkusundan kaynaklanan gururu ile kendi doğrularından taviz vermeyen , son derece inatçı , hırslı, bir karakter yapısına sahiptir ve 'Büyük istek' i kendi 'iktidar'ı ile muteber olan kurduğu düzenin birliğini korumaktır.Bu durumda , kurduğu düzenin birliğini korumaya çalışan Kreon'un 'Üstün amac'ı ise Antigone'yi susturmak ya da bertaraf etmek olacaktır.

Antigone sözlerine devam ederek bu bulguyu onaylar. "Beni susturmak istiyorsun , çünkü sen şu anda saadetini bir kemik parçası gibi korumak zorundasın!"(Anouilh.1944,sf.56) Kreonun saadeti Antigone'nin susması ve herşeyin tam da onun istediği yönde nihayetlenmesidir.Zira Kreon muhafızları çağırmadan az evvel Antigone'nin ağzını zorla kapatmak ister , o an İsmene içeri girerek , kendisinin de Antigone'ye katılacağını söylediğinde , Antigone haykırmaktadır " Duyuyor musun Kreon ? O da . Acaba beni dinleseler başkaları da ayklanmaz mı ? Beni susturmak için hala ne bekliyorsun ?"(Anouilh.1944 , sf . 56) Yine bir başka noktadan baktığımızda muhafızlar Antigone'yi götürdüklerinde Haymon babasına yalvarır ."Ama , baba , bak götürüyorlar.Söyle götürmesinler , baba!" Kreon cevap verir "Halk biliyor artık , sarayın etrafında uğuldaşıp duruyorlar. Yapamam." Haymon "Halk dedigin nedir? Sen onların efendisisin." Kreon "Onların efendisiyim doğru ama kanun da benim efendim." (Anouilh 1944 , sf . 58)

Kreon'un bu sözleri yukarıdaki bulguları desteklemektedir ; Kreon,kanun,rütbe,yetki mekanizmalarının ardına saklanarak üstün amacını gerçekleştirmek peşindedir .Oysa Kreon yukarda tespit edildiği üzere hayatın saadetten ibaret olduğunu söylemişse de bu saadet anlaşıldığı kadarıyla onun kendi saadeti olan i kurduğu düzenin birliği adına iktidarının devamıdır.

Sonuç olarak , Kreon karakterinin oyundaki temel aksiyonunu belirleyen karakter özellikleri,aralarında uzun zaman aralıkları olan söz ve davranışlarının karşılıklı mukayesesi aracılığıyla belirlenmiş ve bu bulgulardan yola çıkarak Kreon'un 'Büyük istegi' ve Üstün amacı tespit edilmiştir. Kreon oldukça inatçı ,sert , hırslı , bilgiç, gururlu, görev bilinci ile hareket eden dengeli ve idealist yapıda bir karakterdir.

5.ROLÜN BÜYÜK İSTEĞİ VE ÜSTÜN AMACI

Kreon'un büyük isteği,kurduğu düzenin birliğini korumaktır . Üstün amacı ise Antigone'nin iknası ya da bertaraf edilerek susturulmasıdır.Ancak, Kreon'un kurduğu düzenin devamı görüldüğu kadarıyla ancak kendi iktidarının devamı ile mümkün olabilecektir.Karakter incelemesi esnasında Kreon'un süreç içersindeki söz , davranış , hareket ve düşünceleri karşılıklı mukayese edilmiş elde edilen verilerle Büyük isteği ve Üstün amacı tespit edilmiştir.Rolün Büyük isteği ve Üstün amacı Stanislavski'nin önerdiği sisteme uygun olarak, insan ruhunun yaşadığı sürecin sahne üzerinde yeniden canlandırılabilmesi için kullanılacak ana çıkış noktalarındandır.

6.OLAY DİZGİSİ

Oyunun ana düşünce çizgisini belirginleştirecek olan olay dizgisidir. Buna göre olay dizgisi aşağıda sırasıyla , büyük olaylar sıralaması ve ardından küçük olaylar sıralaması şeklinde ele alınmıştır.

6.1 BÜYÜK OLAYLAR SIRALAMASI

6.1.1 Prolog

Anlatıcı sahnedeki karakterleri tanıtır ve Tebai savaşından bahseder.Tebai savaşıyla bozulan düzen, Oidipus'un iki oğlu Polinikes ve Eteokles'in birbirlerini öldürmeleri ve dayıları Kreon'un kral olmasıyla yeniden sağlanmıştır.Kreon bozulan düzenin birliği adına Polinikes'i hain ilan ederek cesedinin şehir meydanında çürümesini emreder , her kim ki onu gömeye kalkarsa kendi ölüm fermanını imzalıyacaktır.

6.1.2 Antigone ve Süt nine

Antigone'yi sabaha karşı bahçe kapısından eve girerken yakalayan süt nine onu sorgular.Antigone önce sadece randevusu olduğunu idda eder.İsmene gelir ve tartışma yavaşca Kreon'un koyduğu gömme yasağına gelir.İsmene Antigone'yi bu tür bir eyleme girişmemesi için ikna etmeye çalışır

6.1.3 Antigone ve Haymon

Antigone Haimon'a evlenmelerinin hiçbir zaman mümkün olmayacağını söyler , Haymon şok geçirir , çıkar .

6.1.4 Antigone ve İsmene

İsmene Antigone'ye Polinikes'in evdeki bir düşman olduğunu kötü bir kardeş olduğunu anımsatır, bunun devlete sadakat meselesi ve Kreon'un işi olduğunu söylediği anda Antigone Polinikes'i gömdüğünü açıklar , Antigone çıkar , İsmene takip eder.

6.1.5 Kreon ve muhafızlar

Kreon muhafızlardan cesedin gömüldüğü haberini alır.Kimin yaptığını gören yoktur,tek delil küçük bir çocuk küreğidir.Kreon durumun gizli kalmasını emreder .

6.1.6 Anlatıcı faslı

Anlatıcı tür olarak Trajedyi tanıtır.

6.1.7 Antigone'nin tutuklanması

Sabahın ilerleyen saatlerinde Polinikesi tekrar gömmeye giden Antigone muhafızlar tarafından yakalanarak Kreon'un önüne getirilir.

6.1.8 Antigone ve Kreon

Kreon kanuna karşı gelenin Antigone olduğunu görünce şaşkınlık geçirir . Antigone'yi ısrarından vazgeçmesi için ikna etmeye çalışır . Dinsel rituelin boş ve anlamsız olduğunu asıl olanın şimdi ve burada, kanuna uymak olduğunu düzenin birliği için bunun yapılması gerektiğini söyler.Antigone idealleri için ölmeye hazır olduğunu söyler.Kreon Antigoneye haymonu hatırlatır evlenip mutlu olmaya ikna etmeye çalışsada başarılı olamaz . İsmene girdiginde Antigone Kreonla alay etmektedir, Kreon son bir defa onu ikna etmeye çalışsada başarılı olamaz ve muhafızları çağırır.

6.1.9 Kreon ve Anlatıcı

Kreon anlatıcıya Antigone'nin ölmek için yaratılmış olduğunu hiç kimsenin onu bu işten vazgeçirmesinin mümkün olmadığını ve polinikesin bir bahaneden başka Bir şey olmadığını söyleyerek , bunu kendisinin de bilmediğini ifade eder.

6.1.10 Kreon ve Haymon

Haymon girer.Kreon Herşeyi denediğini fakat Antigone'yi kurtaramadığını söyleyerek Haymon'dan onu unutmamasını ister.Haymon babasından muhafızları durdurmasını istesede Kreon artık çok geç olduğunu kalabalığın artık durdurulamayacağını söyler .

6.1.11 Antigone'nin ölümü

Antigone muhafızlardan birine Haymon'a ithafen bir mektup yazdırır ,muhafızlar Antigone'yi götürür.

6.1.12 Haberci

Bir haberci Antigone'nin ölüm haberini getirir ve gömüldüğü mağradan bir erkek sesi geliğini bildirir.

6.1.13 Kreon mağrada

Kreon elleriyle kayaları açmaya çalışır.Antigoneyi asılmış olarak bulduğunda yanında Haymon vardır.Haymon kendisini oracıkta bıçaklar ve öldürür.

6.1.14 Epilog

Kreon Oğlu Haymon ve yeğeni Antigone'nin cenezesinde karısı Erydice'nin de olanlardan haberdar olur olmaz kendisini asarak intihar ettiğini öğrenirse de pek aldırış etmez,aklı hep yarım kalmış devlet işlerini tamamlamaktadır, küçük nedimine yapılacak devlet işleri olduğunu söyler ve çıkarlar.Muhafızların ise hiçbirşeyi umursamadan kağıt oynamaktadır.

6.2 KÜÇÜK OLAYLAR SIRALAMASI

6.2.1 Prolog

Perde açıldığı vakit bütün şahıslar sahnededir . Proloğu okuyacak şahıs ötekilerden ayrılarak sahnenin önüne gelir ve sahnedeki karakterleri tanıtır. Sırasıyla , Antigone , İsmene , Haymon , Kreon ve genç nedimi , Eurydice , Süt nine , haberci ve muhafızları tanıtır ve Tebai savaşıdan bahseder. Oidipus'un iki oğlundan biri olan Eteokles sırasıyla idare ettikleri Tebai şehrinin yönetimini kardeşi Polinikes'e devretmeye yanaşmayınca kardeşler birbirine girer , savaş başlar. Polinikes komşu prensliklerden yedisi ile işbirliği yaparak Tebai'ye saldırır .Tebai savaşıyla bozulan düzen Oidipus'un iki oğlu Polinikes ve Eteoklesin şehrin surları arasında birbirlerini öldürmeleri sonucu dayıları Kreon'un kral olmasıyla yeniden sağlanır. Kreon bozulan düzenin birliği adına, haklı gördüğü Eteokles'e muhteşem bir cenaze töreni yapılmasını ve kahraman ilan edilmesini emrederken , diğer evlat polinikesi hain ilan ederek cesedinin şehir meydanında çürütülmesini emreder , her kim ki onu gömmeye kalkarsa kendi ölüm fermanını imzalıyacaktır.Prolog okundukça şahıslar tek tek sahneyi terk eder , sözü bitince eseri takdim eden de çıkar.Sahne ışıkları değişir ve içinde herşeyin uyuduğu bir ev belirir.

6.2.2 Antigone ve Süt nine

Antigone, kapıyı aralayarak dışardan girer,çıplak ayaklarının ucuna basarak yavaş yavaş ilerler. Süt nine belirir . Antigone'yi sabaha karşı bahçe kapısından eve girerken yakalayan süt nine ona nereden geldiğini sorar.Antigone önce sadece gezmeye çıktığını söyler “Gezmeden, süt nine.Çok güzeldi, hersey kül rengiydi , şimdi ,dünyada düşünemezsin , pembe filizi bir hal aldı.Bir kartpostal gibi. Renkleri olmayan bir dünya görmek istersen , süt nine , daha erken kalkmalısın.” (Anouilh 1944 , sf .7) Süt nine Antigone'ye inanmaz ve birisiyle buluşup buluşmadığını sorgular . Antigone ilkin randevusu olduğunu söyler Süt nine ona dayısı Kreon'dan bahsederek bu olanları öğrenince çok kızacağını , nişanlısı Haymon'u bu şekilde aldatmasının doğru olmadığını söylese de Antigone aldırış etmez.

Süt nine , Antigone'nin ölmüş olan annesine verdiği sözü hatırlayarak Antigone'yi iyi muhafaza edemediği için hayıflanınca Antigone kimseyle buluşmadığını başka bir sevgilisi olmadığını itiraf eder. Süt nine göz yaşlarını tutamaz, Antigone onu öperek gözyaşlarını saklamasını, günün birinde lazım olacağını söyler . İsmene gelir , sabahın erken saatinde niçin ayakta olduklarını sorar ve kendisini de uyku tutmadığını söyler. Antigone süt nine den bir kahve yapmasını ister , süt nine çıkar .

6.2.3 Antigone ve İsmene

Konu yavaşca Kreon'un koyduğu gömme yasasına gelirse de İsmene, Antigone'ye Kreon'un emrine karşı gelip Polinikes'i gömmeye cesaret edemeyeceğini bunun doğru bir hareket olmadığını söyler ve Antigone'yi bu tür bir eyleme girişmemesi için ikna etmeye çalışır. Bunun devlete sadakat meselesi ve dolayısıyla Kreon'un işi olduğunu söyleyen İsmene'ye karşı Antigone kendisinin kral olmadığını ve örnek olmaya ihtiyacı olmadığını söyleyerek Kreon'a hak vermediğini makul olmasının da gerekmediğini söyler. Kurallara uymanın ona göre olmadığını ve kendi idealleri olduğunu , anlayışlı olma zorunluluğu yüzünden insanların mutlu olamadığını şöyle ifade eder. “Anlamak hep anlamak, ben anlamak istemiyorum , ihtiyarlayınca anlarım , ihtiyarlayabilirsem.”(Anouilh 1944 , sf 13)

İsmene girişilecek bu eylemin tehlikelerinden behsederek ölüme razı olamayacağını , cesareti olmadığını belirtir. Antigone kendisinin de korktuğunu ama bunun önemi olmadığını söyler. Ancak ölüm korkusunun bu işten vaz geçmek için kafi olmadığını kullan bakalım bu bahaneleri diyerek ifade eder. İsmene, Antigone'ye yalvararak bir takım fikirlere inanmak ve onlar için olmanın yalnız erkeklere yarasır bir düşünce olduğunu, halbuki onun bir kız olduğunu söyler ve Haymon'u nisanlısını hatırlatır. Antigone birazdan Haymon'la konuşacağını söyleyer. Az sonra Haymon diye bir meselenin kalmayacağını ifade ederek birşeyler olacağını hissettirir. İsmene çıkar .

6.2.4 Antigone ve Süt nine

Süt nine girer . Antigone kahve getiren süt nine'den , köpeği ‘cici’ ye iyi bakmasını ister. “Fazla mahsun olurda burnunu benim dışarı çıkardığım zamanlarda yaptığım gibi, kapıların altına sokarsa belki de öldürmek daha doğru olur ama hiç canını acıtmadan.”(Anouilh 1944 , sf . 19)diyen Antigone'ye şaşkınlıkla bakan süt nine şu cevabı verir. “Öldürmek mi? Köpeğini mi ? Sen bu sabah aklını mı kaçırdın kuzum ?”(Anouilh 1944 , sf . 19) Haymon girer .Antigone süt nineden onları yalnız bırakmasını ister.Süt nine çıkar .

6.2.5 Antigone ve Haymon

Haymon'u karşısında gören Antigone heyecanla ona doğru koşar ve af diler . “Affet Haymon ! Dün akşamki kavgamızı da bütün yaptıklarımı da affet .Kabahat benim affını diliyorum.”(Anouilh 1944 , sf . 19) Haymon , Antigone'yi kollarının arasına alarak “Pek iyi biliyorsun ki seni daha dün akşam kapıyı vurup çıktığın an affetmiştim.Daha odamda kokun kaybolmamıştı. Kimden almıştın o kokuyu ?”(Anouilh 1944 , sf . 19) Bir gece evvel ki tartışmalarından bahseden Antigone'ye cevap veren Haymon başka gecelerinin de olacağını söylerse de Antigone' den belki de olmaz cevabını alır.Antigone Haymon’a kendisini sevip sevmediğini sorar ve neden İsmene yerine onu istediğini anlamaya çalışır.Ardından Haymon’a “Dinle şimdi sana iki şey söyleyeceğim .Onları dinledikten sonra hiçbirşey sormadan, çıkıp gideceksin.İster o sözler acayip görünsün , ister canını sıksın .Yemin et bana” (Anouilh 1944 , sf . 21)diyerek Haymondan söz ister.Haymon Peki der ve Antigone “Dün gece senin yanına senin, evlenmeden karın olayım diye gelmişim ne olursa olsun karın olmak isterim çünkü seni çok seviyorum , ama ben bundan daha güçlüyüm ve ben –üzüleceksin ama sevgilim- hiçbir zaman senin karın olamayacağım.”(Anouilh 1944 , sf . 21)Haymon şaşkınlıktan donakalmıştır , Antigone pencereye doğru koşarak bağırılmaktadır ;

Haymon bana yemin etmiştin , çık , hemen çık !Hiç bir şey söylemeden çık , yoksa kendimi pencereden aşağı atarım , Haymon birlikte düşündüğümüz o çocuğumuzun bası üzerine yemin ediyorum ki atarım .O hiç bir zaman doğmayacak olan çocuğumuzun .Git şimdi , hemen git .Yarın anlarsın .Birazdan anlarsın.(Anouilh 1944 , sf . 23)

Haymon dayanamaz ve uzaklaşır, çıkar. Antigone pencereden uzaklaşır sonra gelip sahnenin ortasındaki sandalyeye garip bir rahatlıkla oturur . İsmene girer .

6.2.6 Antigone ve İsmene

İsmene Antigone'ye polinikes'in evdeki bir düşman olduğunu kötü bir kardeş olduğunu anımsatır , bunun devlete sadakat meselesi ve Kreon'un işi olduğunu soylediği anda Antigone kalkar , kapıya doğru gider.Eşikte durup Polinikes'i gömdüğünü açıklar . Antigone çıkar , İsmene takip eder.

6.2.7 Kreon ve muhafızlar

İsmene çıkar çıkmaz başka bir kapıdan küçük nedimiyle Kreon girer . Bir muhafız gelir , kendini tanıtır.Kreon Muhafızın ne istediğini sorar. Kreon' dan çekinen muhafız lafı agzında geveler. Kreon ne diyeceksin diyerek tekrar sorar .Muhafız tekrar lafı geveleyerek “Biz cesedin başında üç kisiyiz , komutanım, yalnız degilim ben .Ötekilerden biri Şahin diğeri ise birinci sınıf muhafızlardan Yalçın”(Anouilh 1944,sf.25) cevabini verir Kreon nicin o birinci sınıf muhafızın gelmediğini sorunca muhafız lafı geveleyerek gidip o birinci sınıf muhafızı çağırmak ister Kreon hayır madem ki sen gelmişsin sen anlat diyerek ne olduğunu anlamaya çalışır. Muhafız kendisinden bahsederek on yedi yıllık devlet hizmeti olduğunu , madalyaları olduğunu anlatırken Kreon meraklanarak ne olduğunu anlamaya çalışır. Bunun üzerine muhafız olanları anlatır . “Cesedin komutanım .Bir de baktım cesedin üstü toprakla örtülü.Ama çok degil.Biz yanından hic ayrılmadığımız için vakit bulamamışlar , bir parça toprak...Akbabalardan gizliyecek kadar.”(Anouilh 1944,sf.27) Kreon muhafızın üstüne yürür ve olaydan emin olmak ister . “Hayır komutanım biz de ilkin oyle sandık .Ama baktık toprak ustalıkla atılmış .O vakit anladık ki bu işi , bilen biri yapmış” (Anouilh 1944,sf.27)Kreon sorar “Kim cesaret edebilir buna ? Kanuna karşı koymak isteyen bu deli kim ? Peki bu işi yapanın bir insan olduğuna dair elinde bir delil var mı?(Anouilh 1944,sf.27)Muhafızlar cesedin yakınında bir çocuk küreği bulduklarını söyler .

Biraz düşünen Kreon önce muhalefetteki liderlerden şüphelendiğini söyler ardından bulanık suda balık avlayan rahipler diyerek tanımladığı şüpheli kişilerin bu işi bir çocuğu kullanarak yapmış olabileceklerini ifade eder .

Muhafızlara bu işten kimseye bahsedip bahsetmediklerini sorar.Hayır cevabını alınca nöbetlerini uzattığını cesedin başında yalnız kendilerinin kalmalarını, yerlerine gelecek olanların geri çevirerek kimseye bir şey söylememelerini emreder.Muhafız çıkar. Kreon ve küçük nedimi çıkarlar

6.2.8 Anlatıcı faslı

Anlatıcı tür olarak Trajediye tanıtır.Muhafızlar Antigone'yi sahneye sürüklerken anlatıcı çekilir.

6.2.9 Antigone'nin tutuklanması

Sabahın erken saatlerinde Polinikes'i tekrar gömmeye giden Antigone muhafızlar tarafından yakalanır. Antigone muhafızlara Oidipus'un kızı Antigone olduğunu söyleyerek itip kakmalarından kurtulmaya çalışır. Muhafızlar inanmaz . Antigone ölmeye razıyım , ama bana dokunmayın diyerek kelepçelenmiş çamurlu ellerine bakar.Muhafızlar aralarında , suçluyu yakaladıkları için alacakları ödülü hayal etmektedirler. O sırada Kreon girer , şaşkın bir halde neler olduğunu anlamaya çalışır .Muhafızlara cesedi kimin beklediğini sorar. Muhafızlar kimseye Bir şey söylemediklerini ve cesedi gömeni yakalayıp getirdiklerini söylerler.Kreon Antigone'ye kardeşinin cesedi başında ne işi olduğunu sorarak durumu kavramaya çalışmaktadır. Kreona cevap muhafızdan gelir . “İşi mi neydi komutanım ?” İşte onun için getirdik , elleriyle toprağı kazıyordu .Cesedi yeniden örtmeye çalışıyordu.”(Anouilh 1944,sf.34)Muhafızlar cesedin kokusundan dolayı bir an cesedin yanından uzaklaştıklarını söyler. Döndüklerinde gördüklerini Kreon'a şöyle anlatırlar:

Gömülmüş cesedin başına tırnaklarıyla toprağı kazıyor.Güpegündüz! Nasıl olsa göreceğimizi de biliyordu , üzerine doğru kostuğumuzu görünce ne yaptı dersiniz ? Bırakıp kactı mı? Hayır , sanki beni hiç görmemiş gibi harıl harıl işine devam etti . Bileğine yapıştığım vakit çırpınmaya başladı .Ceset henüz tamamen örtülmemiş olduğu için devam etmek istiyor , bırakın diye bağıryordu. '(Anouilh 1944,sf.34)

Kreon Antigone'ye anlatılanların doğruluğunu sorar. Antigone evet diye cevap vererek geceleyin cesedi ilk gömenin de kendisi olduğunu , yaz tatillerinde , plajda kumdan evler yapmak için Polinike'se aldıkları küçük kürekle bu işi yaptığını itiraf eder.Kreon muhafızları gönderir. Muhafızlar çıkar. Önlerinde küçük nedimi vardır. Antigone ile Kreon başbaşa kalırlar.

6.2.10 Antigone ve Kreon

Kreon , Antigone'yi sorgular,bu düşüncesini kimseye söyleyip söylemediğini anlamaya çalışır.Hayır cevabını alınca doğruca odasına gitmesini ve süt ninesi dahil bu olaydan kimseye bahsetmemesini ister. Ancak Antigone itiraz eder bir sukut bakisirlar. Kreon kardesini niçin gömmeye kalktığını sorar . Antigone ise bunun bir vazife olduğunu anlatırsa da Kreon koyduğu gömme yasasını hatırlatır .Antigone yavaş yavaş dinsel rituelden bahseder ve kardeşini gömmenin onun için bir görev olduğunu , gömülmeyenlerin ruhlarının avare olup ebediyete kadar huzur bulamayacağını anlatır, aile bağlarından bahseder.Kreon onun bir asi ve bir hain olduğunu hatırlatırsa da Antigone onun kardeşi olduğunu soyleyerek Kreon'a karşı çıkar.Kreon kim olursa olsun ona dini merasim yapmaya kalkışacak kimsenin başına neler geleceğini hatırlatır. “Belki de oidipusun kızı olduğun için kendini kanunların üstünde gördün.Kanun herşeyden evvel senin için yapılmıştır Antigone , kanun herşeyden evvel kral kızları içindir.”(Anouilh 1944,sf.37) diyerek kanuna uyması gerektiğini hatırlatır.Antigone kral kızı olmayıp bir hizmetçi olsa dahi bu hareketi yine yapacağını söyleyince aralarındaki münakaşa şiddetlenmeye baslar. Kreon öfkelenir. “Oidipus gururu!Sen Oidipus gururunun ta kendisisin , baban da böyleydi , insanlara bahşedilen mutluluk dar bir elbise gibi sıkıyor sizin aileyi.Kaderle,ölümle başbaşa kalmalısınız her zaman”(Anouilh 1944,sf.37) Tebai şehrinin şimdi adı tarihe geçmeyecek bir krala ihtiyacı olduğunu söyler.

“Elimden geldiği kadar bu dünyayı biraz daha düzenli bir hale sokmaktan başka gayem yok!”(Anouilh 1944,sf.37) Diyerek düzenin birliğini sağlamaktan başka bir düşüncesi olmadığını ve yaptığının bir maceradan öte bir mesleği icra etmek olduğunu anlatır ve Antigone’ ye Haymon’ u hatırlatarak kendini toplamasını ve bir çocuk doğurup büyütmesini tavsiye eder.Antigone cevap vermez ve dış kapıya doğru yürür.Kreon onu kolundan yakalar “Senin odana öteki kapıdan gidilir niçin burdan gidiyorsun?”(Anouilh 1944,sf.39)Antigone durur ve sükunetle ‘Siz pek iyi biliyorsunuz .’ (Anouilh 1944,sf.39)Bir sükut ve sonra karşı karşıya ayakta durup bakışlar. Az sonra tartışma yeniden alevlenir. Kreon bu yaptığını,onu gören üç muhafızdan başkası duyacak olursa onu öldürtmek zorunda kalacağını söyleyerek onu odasına göndermeye çalışsa da Antigone vazgeçmez. Kreon , Antigone' ye kardeşini tekrar gömme bile muhafızların açacağını ve çaresiz yakalanacağını , bunun elini kana bulamaktan başka bir işe yaramayacağını söylese de Antigone insanın elinden geleni ardına koymaması gerektiğini ve yapabildiği kadarını yapacağını söyler .Antigone'yi ısrarından vaz geçirmeye çalışan Kreon , bu giriştiği işin boş bir iş olduğunu , dinsel ritüelin boş ve anlamsız olduğunu şu sözlerle anlatmaya çalışır .

Sen bu gömme işinin lüzumlu olduğuna inanıyor musun ? Kardeşinin cesedi üzerine bir parça toprak atılmadıkça ruhunun ebediyen ıstırap çekeceği masalına inanıyor musun ? Tebai rahiplerini gömme toreninden evvel gördün mü hiç ? O zavallı yorgun rahipleri ? Öğleden evvel bir cenazenin daha işini bitirebilmek için kelimeleri nasıl baştan savma söyler , işi nasıl şişirip aceleye getirirler ?(Anouilh 1944,sf.40)

Kreon'un Antigone'yi ikna çabaları sabırla devam etmektedir ancak Antigone ise büyük bir inatla Kreon'un argümanlarını reddetmektedir.Sabrı tükenmeye başlayan Kreon Antigone'yi ikna etmenin zorluğunu hissedince sertleşir. Kreon bu gururun Antigone'ye bir şey kazandırmayacağını anlatmaya çalışsa da ikna olmayan Antigone'nin bileğini bükerek “Zalim bir kral olsaydım seni çoktan bir delige attırmış , yahut kolunu bacağına kırdırmış ya da dilini koparttırmıştım , ama görüyorsun ki hala karar veremiyorum , muhafızlarımı çağırarak yerde hala seni dinliyorum.”(Anouilh 1944,sf.41)Antigone biraz sustuktan sonra .Kreon Antigone'ye tekrar bakar ve acı bir gülümseyişle onu bırakır. Antigoneyi ortada bir iskemleye oturtur ve ceketini çıkartır , kollarını sıvar ve

ağır adımlarla onun üstüne doğru yürüyerek bütün bu olan bitenin bir politika oyunundan ibaret olduğunu , onu bir politika oyununda kaybetmek istemediğini , uğrunda ölümü göze aldığı polinikes'in çürüyen cesedinin ve bu facia havasının tamamen politik bir oyun olduğunu anlatır. Konuyu devlet idaresinin gereklerine getiren Kreon bir sabah uyandığında Tebai kralı olduğunu söyler ve hayatında tahakkümden hiç hoşlanmadığından bahsederek bu görevi bir işi reddeden bir işçi olmak istemediği için mecburen kabul ettiğini açıklar. Antigone bunların kendisini ilgilendirmediğini söyler ve kararında ısrar eder . Kreon yalvarır “ Öyleyse sen bana acı ve yaşa , Tebai şehrinin düzenini kardeşinin pencerelerim altında çürüyen cesediyle ödemiş olayım. Oğlum seni seviyor , şimdi de seni feda etmek zorunda bırakma beni. Çok şey feda ettim.”(Anouilh 1944,sf.45) Antigone onu tekrar reddeder. Kreon kendinden geçmiş bir şekilde Antigone'yi omuzlarından tutup sarsar. Tebai'yi fırtına da batmakta olan bir gemiye benzetir ve bu dünyada “evet” diyecek birinin de bulunması lazım olduğunu , gemiyi yurutecek birisinin lazım olduğunu anlatmaya çalışır ve caresizliğin öfkesi ile artık kılı kırka yarmanın zamanı olmadığını , evet mi demek lazım , hayır mı demek lazım , bunları düşünecek vakit olmadığını , yapılacak işin bir emir vermek ve bu emre karşı gelene hiç düşünmeden ateş etmek olduğunu aksi takdirde gemiyle birlikte herkesin batıp yok olacağını söyler ve ekler “ O an yalnız iki şeyin adı vardır , gemi bir de fırtına . Anlıyor musun bunu?”(Anouilh 1944,sf.46) Antigone anlamak istemez ve anlamanın ona göre bir iş olmadığını ve tekliflerine hayır cevabı verip ölmek istediğini söyler. Antigone'nin bu cevabındaki ısrarına karşı Kreon evet diyebilmek için kolları sıvamak ve çalışmak gereğini vurgular. Doğa kanunlarını hatırlatır , bitkiler , hayvanlar dahi yaşamak için mücadele ederler dese de Antigone Kreon'la alay eder Kreon başını ellerinin içine alır ve son bir gayretle onu ikna edebilmek için Tebai de kendisinden başkasının bilmediği bir olaydan bahseder. Antigone'ye o hikayeden bahsederek , şimdi sana korkunç bir şey anlatacağım der , bası avuçlarında , dirseklerini dizlerine dayamış halde bir müddet düşünür ve Antigone'ye kardeşleri hakkında ne hatırladığını sorar. Vaktiyle Antigone'nin onlara ne kadar hayran olduğunu hatırlatır , oysa kardeşlerinin büyüdükten sonra Antigone'yi hiç umursamadıklarını söyler. Kardeşlerinin eğlence ve kumar düşkününü ahmaklar olduğunu soyledikten sonra Polinikes'in bir gün kumarda yüklü bir para kaybettiğini ve gelip bu parayı babasından

istedigini, babası parayı vermeye yanaşmayınca Polinikes'in nevrinin dönüp ağır bir küfür savurduktan sonra yumruğunu babasının suratına indirdiğini anlatır. Antigone kabul etmese de Kreon devam eder. “Zavallı adamcagız başı ellerinin arasında burnu kaniyarak masanın başında oturuyordu , oysa polinikes o sırada bir köşede , sigarasını yakıyor , hayvanlar gibi gülüyordu.” (Anouilh 1944,sf.49) Antigone , yalvarır gibi yalan derse de Kreon yine de devam eder “ Hatırla , hatırla sen on iki yaşındaydın o vakit .Sonra uzun zaman gormediniz onu,Hatırlamıyor musun ?”(Anouilh 1944,sf.49) Antigone olayı hatırlar. Bu noktada Kreon hikayesinin devamını anlatır. Kreon , Polinikesin gidip Argos ordusuyla isbirliği yaparak babasıyla mücadeleye başladığını , suikast girişimlerinin ardı arkası kesilmediğini , yakaladıkları suikastcilerin hep polinikesten para aldıklarını söyler ve şimdi gözünün önüne bütün kirli çamaşırları dökceğini söyler.Kreon Eteokles için düzenlediği muhteşem cenaze alayından bahsederek sözlerine devam eder ve Eteoklesin artık Tebai halkı nazarında bir kahraman bir aziz olduğunu hatırlatarak törenin ihtişamını anlatır.

Ardından sözü az önce Antigone'ye anlatacağından bahsettiği korkunç hikayeye getirir.

“O fazilet timsali eteokles var ya , Polinikes'ten farklı bir mal degildi .O hayırlı evlat da, kaç defa babasını öldürtmeye kalkmış , kaç defa tebai şehrini parayla satmaya karar vermişti.Karşımızda birbirlerini atlatmaya çalışırken bizi de aldatmaktan geri kalmayan ve hesaplaşabilmek için birbirlerini boğazlamaktan başka çare bulamayan iki şımarık haydut var.”(Anouilh 1944,sf.50)

Uzun bir sükut olur ve bir müddet kımıldamadan dururlar.Sonra Antigone yavaş yavaş konuşmaya başlar ve Kreon'a bunu niçin anlattığını sorar.Kreon bu saçma hikaye yüzünden onu kaybetmek istemediğini söyler ve bir an önce Haymon'la evlenip yuva kurmasını ister . Antigone’yi kendi gençliğine benzetir. Antigone ikna olmuş gibidir ta ki Kreon hayat nihayet saadetten ibarettir , geç de olsa bunu sen de anlayacaksın deyinceye kadar . O an , Antigone tekrar değişir “Nasıl olacak benim saadetim , nasıl mesut olacak küçük Antigone . Hissesine düşen saadet lokmasını dışarıyla koparabilmesi için ne türlü sefaletler çekmesi gerekecek ? Söyleyin kimlere yalan soylemesi , kimlerin yüzüne gülmesi gerekecek , kimlerin ölmesine razı olacak ?” (Anouilh 1944,sf.53) Kreon Haymon’u hatırlatır onu sevip sevmediğini sorar ,Antigone

onun sevdiği Haymon'un kendisi gibi sadık ve müşkülpesent biri olması gerektiğini aksi taktirde onu sevemeyeceğini söyler . Kreon Antigone'nin ne söylediğini bilmediğini anlatmaya çalışırsa da Antigone Kreon'la adeta dalga geçmektedir;

Ben şu an çok uzaklardan, artık sizin girmeniz mümkün olmayan bir saltanattan bahsediyorum , o ülkeye bu kırışik yüz bu bilgiç kafa ve bu kocaman göbekte giremezsiniz (güler)Ah, görüyorum seni birden bire on beş yaşında görüyorum da ondan gülüyorum , o yaşta da böyleydin her halde , her istedigini yapabileceğini sanıyordun ,halbuki bu günkü kadar iktidarsızdın.Yıllar sana sadece yüzündeki çizgilerle vücudundaki yağları ilave etmiş.(Anouilh 1944,sf.54)

Kreon onu susturmak ister ancak Antigone daha büyük bir şiddetle cevap verir “Bu saadet kelimesi yüzünden hepinizden öğreniyorum , ne pahasına olursa olsun sevmekten vazgeçemeyeceğiniz hayat yüzünden her bulduğunu yalamaya kalakan köpeklere benziyorsunuz”(Anouilh 1944,sf.54)Kreon Antigonenin kolunu bükersede Antigone hakaretlerine devam eder.Kreon ona susmasını emreder Antigone yine de devam eder “Sen mi emrediyorsun tellak! kim oluyorsun da emrediyorsun bana.”(Anouilh 1944,sf.55) Kreon Antigone'nin ağzını eliyle kapatmaya çalışarak bu soylediklerini dışardaki muhafızlar duyarsa herseyin sona ereceğini , kendisini mahfedeceğini anlatmaya çabalar. O an ismene girer.

6.2.11 Antigone – İsmene – Kreon

İsmene içeri girer ve Antigone'den af dileyerek , artık kendisinin de cesareti olduğunu ve Antigoneyle beraber gideceğini söyler, Kreona dönerek onu öldürdüğü taktirde kendisinin de aynı şeyi yapacağını söyler . Antigone , İsmene'yi vaz geçirmeye çalışsa da İsmene ben de yarın giderim diyince Antigone Kreona dönerek şu sözlerle haykırır. “Duyuyor musun , Kreon o da , acaba dinleseler baskalari da ayaklanmaz mı ? Beni susturmak için ne bekliyorsun ? Niçin çağırılmıyorsun muhafızlarını?Haydi Kreon, biraz cesaret bu bir andır, çabuk geçer. Hadi tellak!”(Anouilh 1944,sf.56) Kreon o an muhafızlara seslenir, derhal içeri giren muhafızlar Antigone'nin üstüne çullanırlar ve onu götürürler.Antigone hala bağırılmaktadır İsmene onları takip eder .

6.2.12 Kreon ve Haymon

Kreon , Antigone'nin ölmek için yaratıldığını bunu kendisinin de bilmediğini söylerken haykırarak Haymon girer . babasından bu işten vazgeçmesini ister .Kreon Haymona sarılarak Antigoneyi unutmasını ister .Elinden gelen herşeyi yaptığını fakat onu kurtaramadığını söyler .Thebai halkının artık herşeyi bildiğini onu kurtarmasının mümkün olmadığını söyler .Haymon Kreonun kollarından sıyrılır , koro belki bir çare bulunabileceğini söyler ardından Haymon babasına sen halkın efendisisin dediği anda Kreon cevap verir ‘Kanun da benim efendim.’(Anouilh 1944,sf.58) Kreon onu iteleyerek ‘İnsan hep yalnızdır , dünya da bombos , sen fazla hayran olmusun.’(Anouilh 1944,sf.58)dediği anda Haymon dışarı doğru haykırarak çıkar. O sırada koro Kreon'u ikaz eder ve Haymon'un hayatının tehlikede olabileceğinden bahseder se de Kreon aldırış etmez. Muhafızlar Antigone'yi tekrar içeri iterler. Kreon kapıya dayanan halkın saraya girmemesi için muhafızlara kapıların tutularak sarayın boşaltılması emrini verir ve çıkar .İki muhafız ve ardından anlatıcı çıkar , Antigone birinci muhafızla kalır.

6.2.13 Antigone –1.Muhafız

Muhafız bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başlar . Antigone muhafıza az sonra öleceğini ve son bir isteği olduğunu söyler .Muhafızdan , Haymona ithafen yazdığı bir mektubu ona götürmesini rica eder, karşılığın da da parmağından çıkardığı altın yüzüğü verir .Muhafız yakalanmaktan korktuğu için ancak kendi el yazısıyla not defterinin bir köşesine yazacağı bir notu götürmeye razı olur . Antigone mektubu yazdırır.Kapı açılır , diğer muhafızlar görünür , Muhafız yüzüğü cebine koyar , not defterini yerleştirir.Antigone başını öne eğerek sessizce diğer muhafızlara doğru yürür .Hepsi birlikte çıkarlar.

6.2.14 Anlatıcı

Anlatıcı girerek , Antigone için herşeyin bittigini , şimdi sıranın Kreon'a geldiğini ve kalanların da aynı yoldan geçmesi gerektiğini söyler .

6.2.15 Haberci –Antigone ve Haymon'un ölümü

Bir haberci koşarak ve bağıarak içeri girer .Anlatıcı ne istediğini sorar. Haberci , Antigone'yi gömüleceği çukura attıkları sırada henüz üzerinin taşlarla örtülmesi bitmemişken Kreon la birlikte , Antigonenin gömüldüğü çukurun etrafına dizilmiş herkesin bir inilti duyduğunu ve o sesin Antigoneye ait olmadığını söyler. Kreon bu sesin Haymon'a ait olduğunu anlayınca çılgın gibi bağıarak çukurun üstündeki taşları kaldırmalarını emretmiştir.Ancak taşlar açılıp Kreon mezara indiginde ise haymon'un Antigone'nin cesedinin yanbasında uzandığını gören Kreon , hala sağ olan Haymo'na yalvarsa da o an Haymon, Kreon'un yüzüne tükürerek kılıcını çekmiş ve kendisini oracıkta öldürmüştür.

6.2.16 Epilog

Kreon oğlu Haymon ve yegeni Antigone'nin cenezesinden hemen sonra , anlatıcıdan , karısı Eurydice'nin kendisini asarak intihar ettiği haberini alır . Küçük nedimine seslenir “İnsan bir iş karşısında kaldı mı kollarını kavusturup duramaz .Gerçi bazıları bunun pis bir iş olduğunu soylerler.Evet ama o işi de yapacak birisi lazim degil mi?” (Anouilh 1944,sf.68) Yapılacak devlet işleri oldugunu söyler ve çıkarlar . Anlatıcı halka doğru ilerler ve artık herseyin bittigini , Antigone'nin vazifesini gördüğünü , Tebai şehrinin üzerine hüznü bir hava çöktüğünü söyler. Boşalan sarayda Kreon artık kendi ölümünü beklemeye başlayacaktır.Anlatıcı konuşurken içeriye muhafızlar girer . Bir sıraya yerleşirler.Yanlarında kırmızı şarapları vardır.Şapkalarını geriye atarak , kağıt oynamaya başlarlar. Sarayda muhafızlardan başka kimse kalmamışsa da onlara da dünya vız gelmektedir .

7. ADALET İLÜZYONU DEĞERLENDİRMESİ

Kreon,Tebai'de kurduğu düzenin birliğini korumak amacıyla Polinikes'i hain ilan ederek cesedinin şehir meydanında çürütmesi emrini vermiş buna karşın Eteokles'i de Tebai halkı nazarında bir kahraman ilan etmiştir.Ancak görüldüğü kadarıyla Kreon gerçeği farklı yansıtmaktadır.Antigone ile aralarında geçen sert tartışmaya odaklanan olay dizisi boyunca, ölen iki kardeşin de birbirlerinden farkı olmayan hainler olduğunu savunan Kreon, sonunda Antigoneyi yatıştırabilmek için bir itirafta bulunmak zorunda kalmıştır. Savaş meydanında kucak kucağa bulduğu iki kardeş Polinikes ve Eteokles'in,kılıçlarını karşılıklı olarak birbirlerine geçirdikleri tam o sırada üzerlerinden Argos ordusunun süvarisi geçmiş,onları tanınmaz hale getirmiştir.İki ceset arasından daha sağlamca olanı Eteokles olarak kahraman ve diğerini Polinikes olarak hain ilan eden Kreon , ölen kardeşler hakkında bildiği tüm gerçeklere rağmen bunları Tebai halkına söylemekten kaçınmış ancak kahramanlık ve hainlik temalarına dayalı bir adalet ilüzyonu yaratarak kurduğu düzenin birliğini korumayı amaçlamıştır. Kardeşlerin her ikisinin de birbirlerinden farkı olmayan hainler olduğunu , birbirlerini atlatmaya çalışırken herkesi aldatan ve hesaplaşabilmek için birbirlerini boğazlamaktan başka çare bulamayan iki şımarık haydut olduğunu açıklayan Kreon sözlerine şöyle devam eder :

Maleşef bu iki şımarık hayduttan birini kahraman olarak göstermek zorundaydım , bu maksatla bu ikisinin cesedini bulup çıkarmalarını istedim , onları kucak kucağa buldular,kılıçlarını karşılıklı olarak birbirlerine geçirmişler,ustelik üzerlerinden Argos ordusunun suvarisi geçmiş onları tanınmaz hale getirmiş. Bu iki cesetten daha sağlamca olanı ceneze toreni için alıkoydum , diğerini de güneşte çürütmek üzere meydana götürmeleri emrini verdim. Hangisi hangisidir bilmem . Ayrıca inan bana , ikisinin birbirinden hiç farkı yok.(Anouilh 1944,sf.51)

Kreon'un kendi ifadelerinden de anlaşıldığı üzere , Tebai halkına açıkladığının aksine her iki kardeş de birbirinden farkı olmayan hainlerdir ancak Kreon Eteokles'i hain , Polinikes'i kahraman ilan etmiştir.Bu gerçekler Kreon karakterinin devlet idaresi ve düzenin birliği anlayışını açığa çıkarmaktadır.Nihayet Kreon kurduğu düzenin birliğinin devamını sözde kahramanlık ve ihanet kavramlarını kullanarak yarattığı adalet ilüzyonu sayesinde sağlamış ve bu düzenin korumak uğrunda en yakınlarının hayatlarını dahi feda etmekten kaçınmamıştır.

8.ROLÜN YORUMU

Rolün yorumu biçim ve içerik açısından iki şekilde ele alınmıştır. Yorumu oluşturan biçim ve içerik kavramları birbirini tamamlayıcı niteliktedir.

8.1 BİÇİM

Kreon rolünün biçimsel olarak yorumu , karakterin eylemleri göz önüne alınarak yapılmıştır. Rolün biçimsel yapısı , eylemlerde ortaya çıkmaktadır. Kreon olay dizgisi boyunca Antigoneyi giriştiği eylemden vazgeçirmeye çalışarak düzenin birliğini ve iktidarını korumaya çalışmıştır. Savaş ve yıkımın vermiş olduğu düzensizlikten kurtulma çabasıyla, devlet yönetiminde baskıcı,rütbe ve yetki mekanizmalarını üstün gören idare anlayışıyla eylemlerine yön veren Kreon karakterinin estetik derinliği entelektüel yapısından kaynaklanmaktadır.Tahta geçmeden önce Tebai'nin antikacı dükkanlarında dolaşan , musiki den hoşlanan ancak tahta geçtikten sonra bunları bir köşeye bırakıp kendi tabiri ile 'devlet gemisi' nin kaptanı olan Kreon entelektüel birikimini savaşla bozulan düzeni yeniden sağlayarak korumaya yönlendirir.Kendisini verilen bir işi reddedemeyecek bir işçi konumunda gören Kreon karakterinin sert tavır ve hareketleri, kral olmayı bir meslek ve kendisini de bu mesleği kabul etmiş bir işçi olarak görmesinden doğmaktadır ve bu işi sonuna kadar ve gerektiği gibi yapmalıdır.Antigone'yi ikna etmekte kullandığı argümanlar ve geliştirdiği eylemlere bakıldığında Kreon zaman zaman duygusal yaklaşımlar sergilemişse de sonunda onu ölüme göndermekten kaçınmamıştır. Kreon dinsel ritüeli saçma olarak nitelendirir.Asıl olanın devlet ve düzen olduğunu savunurken,hareketlerinde şiddet derecesine varan sertleşmeleri ve duygu yoğunluklarını büyük bir ahenk içerisinde idare eder.Rolün biçimsel yorumunu yönlendiren denge, oyun içinde karakterin devlet düzeni, rütbe ve görev kavramlarından aldığı motivasyonlarla eyleme dönüşmektedir.

8.2 İÇERİK

Rolün içerik olarak yorumu karakterin çok boyutlu yapısı göz önüne alınarak yapılmıştır.İçerik biçimsel olana giden yolda döşenen taşlardır.Kreon karakterinin devlet

düzeni anlayışı , kurduğu düzenin ve iktidarının devamı adına amansız mücadelesi , dinsel ritüeli reddedişi , karakterin çok kapsamlı içeriğini oluşturur. Oyun anlatıcının Tebai de vuku bulmuş olan savaşı ve sonuçlarını anlatması ile başlar.Savaşın sonunda iki kardeşin birbirini öldürmesi neticesinde Kreon kral olmuş ve bozulmuş olan düzeni yeniden sağlamak amacı ile Polinikesi hain , Eteoklesi kahraman ilan etmiştir

Her kim olursa olsun Polinikesi gömmeye kalkışan acınmadan ölüm cezasına çarptırılacaktır.İçeriğin yorumunda dikkate alınacak ilk önemli unsur burada belirtilmektedir.Diğer yükseliş noktaları ise Antigone'nin Eteoklesi gömerken yakalanarak Kreonun huzuruna getirilmesi ile başlayan ana çatışma etrafında odaklanan olay dizgisindedir. Çatışma Kreon'un Antigone'yi ölüm cezasına çarptırması ile doruk noktasına ulaşarak bambaşka bir boyuta varır ve sonunda bir dizi ölüm ile neticelenir.Kreon ısrarcı ve bilgeç tavrını ortaya koyarak her ne olursa olsun devlet düzeni ve iktidarının devamını istemektedir. Antigone mezarda asılı vaziyetteyken , Haymon da mezara gizlice girerek kendisini oracıkta öldürür. Oglu ve yeğenin ölüm haberini alan Kreonun karısı Erydice intihar eder.Kreon en yakınlarını kaybetmiş artık bom boş sarayda kendi ölümünü beklemektedir.Kurduğu düzenin birliğinin, uyumunun, dengesinin korunması bozulup,sarsılıp parçalanmaması için ne pahasına olursa olsun rürbe ya da yetki mekanizmalarını görev bilinci ile kullanmayı şart ve taviz verilemez noktalar olarak gören Kreon rolünün içeriğini bu çok boyutlu yapı oluşturmaktadır.

9.SONUÇ

Jean ANOUÏLH'in tiyatro anlayışının gerçekçi, sade ve sanatın asıl amacının mümkün olan her türlü yapmacığa baş vurarak onu gerçekten daha gerçek gösterme çabası şeklinde olduğu hatırlandığında, bu anlayışın, tiyatrodaki gerçekçiliği temel prensip edinmiş olan Stanislavski'nin yaratmış olduğu sistem ile biraraya gelmesi, anlamlı ve gerçekliğin bütünlükle yansıtılmasını mümkün kılan bir birliktelik sağlamıştır. Oyunun ve karakterin kapsamlı , yaratılışa ve doğaya aykırı düşmeden çözümlenebilmesine imkan veren sistemin İçsel ve Dışsal mekanizmaları oyunun ve oyuncunun asıl maksadı olan doğaya ayna tutmayı , iyiliğe özünü , kötülüğe iç yüzünü , çağın kendi varlığına onun çehresini gösterebilmeyi tam bir gerçeklikle ve bütünlükle mümkün kılmaktadır. Araştırmanın diğer bir noktası olan adalet ilüzyonu ilişkisi ana aksiyonu oluşturan olay dizisi içinde tespit edilmiştir. Kreon kurduğu düzenin birliğini kahraman Eteokles ve hain Polinikes aldatmacasına dayandırarak sağlayabilmiş, bildiği gerçeklerin tam aksine, Eteokles'i sözde bir kahraman , Polinikes'i ise bir hain ilan ederek sözde kahramanlık ve ihanet kavramları üzerine bir düzen inşa etmiştir. Sonuç olarak bu araştırma, oyunun sahneleme tekniği için en uygun sistem olan Stanislavski sistemine göre çözümlenmelerini yaparken Kreon karakterini gizli kalmış yönleriyle inceleyerek düzenin birliği adına yarattığı adalet ilüzyonunu bilinmeyen noktalarıyla açığa çıkarmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Stanislavski , C., Ekim 2006,*Bir aktör hazırlanıyor*,4.basım,Istanbul,Papirüs yayın evi

Stanislavski , C., Şubat 2006,*Bir karakter yaratmak*,3.basım,Istanbul,Papirüs yayın evi

Adler , A.,Temmuz 2007,*İnsan tabiatını tanıma*,7.baskı,Istanbul,T.C İş Bankası kültür yayınları

Cebeci , O., 2004,*Psikanalitik edebiyat kuramı*,1.basım,İthaki yayınları

Jean , A., 1965,*Toreadorlar Valsi*,1.basım,Istanbul,Milli Eğitim Basım Evi

Sürekli yayınlar

Tiyatro Araştırmaları Dergisi, Haziran 2004, Sayı 17., dtiyatro@humanity.ankara.edu.tr

Diğer yayınlr

Elizabet Marvel and full cast.,jan.2005,*Antigone* (Dramatized) ,Audible co., L.A
Theatre Works , L.A
www.Audible.com (21 mart Cuma , 2008)

(6.5CM)

F.DEMİR

İSTANBUL 2009(3.5CM)

**JEAN ANOÛLH'in ANTİGONE OYUNUNUN STANİSLAVSKİ SİSTEMİNE
GÖRE ÇÖZÜMLENMESİ VE ROL YARATIM SÜRECİNDE KREON
KARAKTERİNİN TAHLİLİ, OYUNDA KREON ADALET İLÜZYONU
İLİŞKİSİ.**